

ALTERNATIVNI MOD DOM

Časopis za stručnjake iz alternativne skrbi



Zemlja gost:
Nizozemska

TEMA BROJA: HEROJI

Rad skloništa za djecu u
Ukrajini kroz kameru danskog
redatelja – intervju sa

Simonom Lereng Wilmontom



“

Jako mi je bilo zanimljivo to da sam odrasla u jednom takvom „zanimljivom paprikašu“ i da to nije bilo baš bilo kakvo djetinjstvo. Odlučila sam to uzeti kao neku svoju super moć, kao da imam prednost u odnosu na druge. Djetinjstvo ispunjeno s puno više karaktera i različitih ljudi.

- Ana Marija Veselčić

”

Za one koji žele znati više:

• Što je Kinderperspectief?

Stichting Kinderperspectief je organizacija iz Nizozemske koja postoji već 100 godina. U početku smo bili sirotište, a onda smo se mijenjali i transformirali kroz vrijeme i od 2012. djelujemo kao zaklada. U radu smo usmjereni na područje Nizozemske i jugoistočne Europe sa željom da posebno ranjivim skupinama djece i mladih ponudimo bolju perspektivu budućnosti.

• Kako i zašto je nizozemska organizacija odlučila odbrati baš naš kutak svemira za suradnju i provedbu projekata?

Sve je počelo krajem 90-ih kada je tadašnji direktor došao prvi put u BiH, Hrvatsku i Srbiju i odlučio podržati ideje i aktivnosti koje su služile dobrobiti djece i mladih iz najranjivijih skupina. Kasnije je njegov rad kroz razvoj novih projekata nastavila i Martine Tobé.

• Zašto nam darujete ovaj časopis?

Časopis za stručnjake iz alternativne skrbi jedan je od naših projekata kojim želimo doprinijeti otvaranju novih mogućnosti za rast i razvoj stručnjaka kroz praktične razmjene znanja i iskustava. Tijekom godina primijetili smo kako su riznice znanja stručnjaka iz ove tri zemlje bogate i šteta bi bila da ostanu zatvorene. Vjerujemo da se znanje kao i ljubav s dijeljenjem umnožava.

• Socijalna radnica – izvršna urednica?

I ja se još navikavam na ovu ulogu... Iskorištit ću opis Charliea Mackesya iz knjige „Dječak, krtica, lisica i konj: ...često sam se pitao tko sam uopće ja da ovo radim? Ali, kao što kaže konj: „Istina je da svatko pomalo improvizira.“



Dobrodošli na stranice časopisa pisanog baš za Vas,

Ne možemo Vam opisati s kojim smo uzbuđenjem čekali ovaj tiskani (i online) primjerak, ali možda Vas na tren možemo odvesti iza kulisa i odati zašto i kako je nastao prvi broj.

Sama ideja iznikla je iz dugogodišnje provedbe Kinderperspectief Akademije u okviru koje sudjeluju stručnjaci iz alternativne skrbi s područja BiH, Hrvatske, Srbije i Nizozemske. Akademija kroz studijske posjete otvara mogućnosti za praktičnu razmjenu iskustava, znanja i metoda rada. Kako su putovanja ograničena na mali broj sudionika, stručnjaci su izrazili potrebu za oblikom razmjene istih tih praktičnih znanja, iskustava, metoda kroz neki redovito dostupan i kontinuirani način.

I tako je Martine Tobé (direktorica Kinderperspectief) došla na ideju časopisa kao idealnog medija za realizaciju iskazane potrebe stručnjaka. Zahvaljujući daljnjim konzultacijama s praktičarima odlučeno je kako zbog sličnosti jezika i svakodnevne problematike časopis treba biti pisan za stručnjake s područja BiH, Hrvatske i Srbije.

U srži ideje je da sami stručnjaci kreiraju sadržaj za stručnjake kako bi sve bilo praktično, primjenjivo, životno, opipljivo. Iako sjajna, ova ideja znači i aktivaciju i angažman velike mreže stručnjaka iz alternativne skrbi (i zato Vas pozivamo da nam pišete, pišete, pišete). U pozadini svega stoji urednički tim od 11 osoba koji bira temu svakog časopisa te predlaže po tri priče iz svake države (ali svi znamo da je publika onaj presudni dvanaesti igrač i zato PIŠITE nam). U uredničkom timu jednako su zastupljeni stručnjaci-praktičari, stručnjaci po iskustvu i predstavnici sveučilišta koji su odlučili da tema prvog broja budu – Heroji, baš oni kojima je ovaj časopis namijenjen i o kojima se uglavnom ne piše (osim kada društvo traži krivca za tragedije).

I zato u prvom broju donosimo tekstove i priče o ljudima poput Vas, koji svaki dan svoj poziv rade punim srcem stvarajući sigurna mjesta za one najranjivije članove društva. Istražujemo što je potrebno da bi neki mali heroji procvatili, kako sačuvati entuzijazam za ovaj poziv, tko su neki od pomagača budućih i sadašnjih heroja i kako hrabrost i heroji izgledaju iz perspektive mladih. Zavirili smo i u Nizozemsku iz koje dolazi prikaz nešto drugačijih puteva heroja. Tu su i rubrike o aktualnostima, inspiracijama, primjerima svakodnevice iz Vašeg doma... i još mnogo toga.

Stoga se nadamo da ćete na sljedećim stranicama naći nešto za sebe... i pružiti nam priliku za daljnji zajednički rast.

Ljiljana Ban, dipl. socijalna radnica
Izvršna urednica

Alternativni MOD/DOM – časopis za stručnjake iz alternativne skrbi

Studeni 2022., broj 1, godina I.
ISSN: 2949--843

IZDAVAČ: Stichting Kinderperspectief,
Terborchstraat 1, 8011 GD Zwolle
Nizozemska

UREDNIČKI TIM:

Denis Čulahović, Amra Fajić, doc.dr.sc.Gabrijela Ratkajec Gašević, mr.sc.
Anita Jaman, Sedin Plasto, Nataša Raičević, Alma Softić, doc.dr. Jelena
Tanasijević, Kruno Topolski, Martine Tobe, Ljiljana Ban

IZVRŠNA UREDNICA: Ljiljana Ban

DIZAJN I TISAK: ACT Printlab d.o.o., Čakovec

KONTAKT: Lban@kinderperspectief.nl

Časopis je dostupan u tiskanom i online izdanju i besplatno se dostavlja u ustanove socijalne skrbi za djecu i mlade na području BiH, Hrvatske i Srbije. Ukoliko i vi želite primati tiskano ili/i online izdanje časopisa, slobodno nam se javite na gore navedenu kontakt e-mail adresu.

Sadržaj časopisa podliježe Creative Commons licenci te dopušta dijeljenje sadržaja pod uvjetom da se isti ne koristi u komercijalne svrhe i navede izvor, kao i da novi sadržaj podliježe jednakim uvjetima.



Sadržaj

Za početak	6
Pitam se pitam	7
Iz perspektive mladih	8
Iz stranica dnevnika stručnjaka po iskustvu	10
Tema broja: Heroji	12
Osjećaj da je voljeno i važno djetetu je resurs za otpornost	14
Heroj je svako mlado biće koje istraje u naporima da stvari menja nabolje	18
Nekad jedna osoba može biti cijeli svijet	22
Moj krug - organizacija mladih koji pružaju podršku jedni drugima	26
Želim da predstava „Domaši“ pokrene promjene	30
Djevojčice Gračanice – košarkaške zvijezde koje razbijaju stereotipe	33
Istrajnost na putu ka stvaranju nekih novih heroja	35
PRIDE model edukacije hranitelja je uspio jer smo vjerovali u proces	38
Entuzijazam i kako ga očuvati u radu?	41
Zemlja gost – Nizozemska	44
Info pano	45
Obiteljska kuća „Infinito“ – sigurno mjesto za djecu s iskustvom traume	48
Put heroja	52
I šta ćemo sad?	56
Iz stranica dnevnika odgojiteljice	57
Znate šta?	58
Aktualno	60
Intervju: Divim se socijalnim radnicima jer se bore i ne gube nadu	62
Inspiracija	67
Za kraj...	69

Kako ste?

Jeste li se
udobno smjestili?

Imate li vremena
za čitanje?

Imate li vremena
za sebe?

Što biste sada
najradije učinili?

Što vam je za to
potrebno?

Možda malo hrabrosti, malo ludosti...
Ako ste sada u modu za čitanje, nastavite čitati.
Ako ste u nekom alternativnom modu, učinite što vas je volja ...
... časopis će uvijek čekati tu na vas
(ako Vam netko uzme ovaj tiskani primjerak, tu je i online izdanje ;)

Što je najhrabrije što sam učinio/ učinila?



Tko je moj heroj?

Što je najhrabrije što sam učinio/učinila?

...najhrabrije što sam uradio... je to što sam poslušao samoga sebe u svemu što sam počeo da radim. I nastavio sam i istrajao sam u svemu. I takve stvari su mi pokazale koliko sam zapravo ojačao i u teškim trenucima i kasnije sam naučio da se suočavam sa svim što me snalazi. (Čedo)

Generalno vezano uz ovu temu hrabrosti i ostalog mislim da hrabrost kao hrabrost ne može da se definiše za jednu situaciju jer postoje momenti u životu i generalno tokom celog života te prate situacije u kojima si ti dovoljno hrabar da uradiš nešto, a opet imaš i neku dozu sumnje da li će to uspeti, da li će to proći. Kroz ceo život me prate ti neki trenuci u kojima mi je bila potrebna prevelika hrabrost, ali i preveliko razmišljanje i pojedine sumnje u sebe i svaki postupak – da li ću to izgurati kako treba. (Aleksandar)

Da izađem iz svoje zone komfora. Eto, izašla sam. Mi smo vrlo rano shvatili da moramo da radimo na sebi. I ne radimo to zbog nekog papira, nego jednostavno zbog sebe. Zato što nama to tako odgovara i to nas ispunjava. (Mila)

Najhrabrije što sam uradila je to, što sam pobijedila sve svoje strahove koje sam u detinjstvu imala. Nije bilo lako, al dan po dan godina po godinu. Ja sam to uspjela da pobijedim. (anonimno)

Najhrabrije što sam učinio je što sam skupio snage i uz pomoć brata i tete izišao iz toksične sredine i promijenio svoj život za 360 stupnjeva u jednom danu. I da sam sebi osiguram bolji sretniji život. Sad mi je život miran, ja ga vodim, ja sam sam svoj kapetan i to me čini sretnim. (Ivan)

Za mene je hrabrost koračati u nepoznato znajući da se u svakom trenutku mogu osloniti na jednu meni pouzdanu osobu. (Lea)

Najhrabrije što sam učinila je to što sam sa 16 godina odlučila napustiti svoju biološku obitelj i što sam odlučila boriti se za sebe i svoje bolje sutra. (Tena)

Tko je moj heroj?

Više ljudi je bilo moj lični heroj. Između ostalih mogu da izdvojim jednog Bracu, to je i moj kum. On je u meni prepoznao dosta kvaliteta što mi je pomoglo u razvoju moje karijere – sportske karijere, u studentskim danima i generalno života. Dosta toga se nauči od ljudi koji imaju dobar pristup prema deci. I ta podrška je jako bitna u životu. On je bio moj vaspitač, i moj kum – krstio me je... I to su neke stvari koje vas vežu za celi život. I jako je lepo imati takvog nekog u životu. (Čedo)

Moj heroj je moja baka, koja je preminula prije dvije godine. Kad se retrospektivno sjećam nje, ona mi je bila uzor u svemu. Borila se i bilo joj je teško i na kraju je uspjela. I kapa joj do poda! (Ivan)

Moj heroj je starateljka koja je zamijenila moje roditelje i koja me je danas izvela na pravi put. (anonimno)

Heroj je meni netko tko uvijek svim mojim nedoumicama i preprekama pristupi s potpunim razumijevanjem, tražeći izlaz. To je moja osobna mentorica. (Lea)

A moj heroj pa sad ne znam koga bi mogla tu da pomenem. Al bi rekla da je to nekako moj brat, on me jedini u svemu podržava razume. A ujedno i brani od svega. Jer bez njega, bi mi sve bilo teže u životu. Jer mi je velika podrška i oslonac u svemu. A imala sam mnogo teski trenutaka u djetinjstvu gde je bio uz mene, a i sad dok sam u braku bas je moj heroj. I hvala mu do neba! (anonimno)

Ja heroje vidim u svakom čoveku koji ti je prošao kroz život, a da na tebe deluje pozitivno da ti uradiš neku dobru stvar. (Aleksandar)

Moji heroji su ljudi oko mene, koji su me grlili toplinom, bodrili smiješkom, dali mi prijateljsku ruku podrške i dizali me gore kad sam padala, ljudi koji su bezrezervno vjerovali u mene i dali mi motiv da ustrajem u svom životnom putu koliko god teško bilo. (Tena)

Planeta MI

PIŠE: Astronaut D14

Ovim putem bih želio pozdraviti sve vas, putnike na ovom našem letu. Ime našeg pilota je Astronaut D14. Doduše, biće ovo jedan specifičan let. Umjesto aviona, letimo kapsulom koja umjesto preletanja gradova, država, planina i okeana, leti sa planete koju poznajemo pod imenom „Zemlja“, ka našem krajnjem odredištu. Dame i gospodo, želimo vam ugodan let na „**Planetu MI**“.

Budući da će naše putovanje trajati dugo, a u kosmosu slabije radi wi-fi, za vas smo spremili priču o našoj destinaciji, [Planeti MI](#), jer kada stignemo treba da se prilagodimo na totalno drugačiju kulturu.

Pitate se koja agencija nudi jedno ovakvo putovanje? Koliko košta? Kako bukirati ovakav paket? Zašto ste iznenadno primili poziv da ste baš Vi srećni dobitnik jednog sasvim drugačijeg i neobičnog putovanja? Doći ćemo do svih odgovora.

Kao i većinu drugih ljetnjih dana, vraćao sam se iz škole, sa sve rancem na jednom ramenu umišljajući da ne krećem kući, već na neki od legendarnih fudbalskih stadiona koje smo zvali „iza Mičkove prodavnice“, „paklena ulica Jurija Gagarina“ ili pak legendarni „balon atakante“. Planiram da li ću od 8 večeras biti Raul Gonzales ili Van Nisterloj dok dižem ruke u vazduh (samo zato što sam vidio da to rade igrači nakon postizanja gola), uzvikujući glasno „svoje“ trenutno prezime, dok se drugari već raspravljaju da je lopta pogodila imaginarnu stativu stručnog naziva kamen.



IZVOR: Freepik

Nisam otišao na stadion, ostao sam tog dana, ostao sam glavom i bez brade onaj maleni pjegavi dječak, običan dječak. Da bih propustio fudbal u to vrijeme je bilo nepochodno da se dešava nešto baš važno. Važno kao vandredna situacija. Stiže poziv, koji je očigledno bio jedna takva.

„Dobar dan“, oštrim i neprijatnim glasom će mi neko s druge strane veze.

Mislim se „dobar dan, Vi ste?“. U čudu sam jer svako ko treba da ima moj broj, taj ga ima. Za fudbal se samo skupljamo, nema tu zivkanja. Ko je do 8 došao, došao je.

„Moje ime je Destino, i ja sam zastupnik MI Plan travel, a Vi ste srećni dobitnik jednog neobičnog putovanja. Vaše kodno ime će biti Astronaut D14.“

Misleći da je greška, dok gledam oko sebe da li iza nekog ugla stoje drugari koji se cerekaju dok se šale sa mnom, okrećem se dezorijentisano i kratko ću: „Mene ste našli, uopšte nije fora. Aj ćao.“

Tuuu... već nekoliko sekundi mi odzvanja zvuk prekida poziva, uz kodno ime „Astronaut D14. Blaga knedla u grlu. Ne od šljiva. Od ljute paprike, crvene, habanera.

Budući da mi je kuća iza ugla, ulećem u dvorište u želji da pustim psa da se istrči. Moje blago uznemirenje se povećava nakon što Čiča, moj pas, samo stoji zbunjenog pogleda, bez onog ludog skakanja i lajanja kojima označava da je srećan što ga puštam na dnevnu dozu atletskog treninga.

Sada već imam jasnu sliku. Predstavnici ove čudne putne kompanije su tu, a ja potpuno zbunjen polako dobijam sve više informacija o svom putovanju. Nakon ovog razgovora shvatam ključnu stvar. Ja sam izabran, nisam se prijavio, ali nemam mogućnost da odbijem. Tako je barem u tri rečenice sve objasnio misteriozni gospodin koji se činio kao nekakav šef ove čudne skupine.

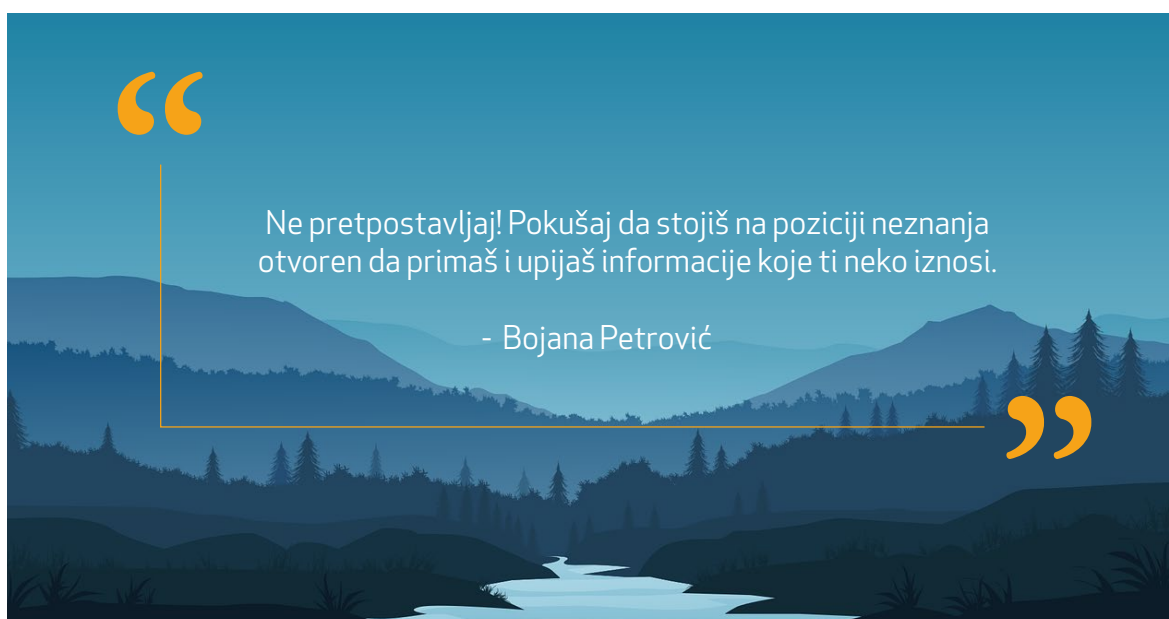
„Stvar je visoko poverljiva, samo se spakujte mladi Astronaute“, pušeći svoju čudnu braonkastu cigaru, uz dim koji nebu daje neopisiv mrak, izgovara misteriozni gospodin za kojeg ću ubrzo zaključiti da je bio glas sa telefona. Isti onaj s kojim ću u narednom periodu imati mnogo više kontakta nego što sam mislio. Gospodin Destino.

U mom brzom i dezorijentisanom pakovanju, dok po sobi tražim sve što mi od stvari iole znači, u glavi vrtim sve filmove i serije o apokalipsi koje sam do sada gledao. Pitam se da li je ovo ta situacija ili se i dalje neko, samo na mnogo organizovanijem nivou, šali sa mnom. Osjećanja je mali milion, ali zbunjenost preovladava.

Sad evo kao iskusan pilot, sjećajući se mog prvog putovanja, želim da vam pomognem da se ne plašite. U krajnjem slučaju vidite mene, od Raula iz atakante balona, do pilota letjelice za drugu planetu. Stvarno vau.

Došli smo do izlaska iz Zemljinog prstena, i vas će sada nagli pritisak da uspava na jedno kraće vrijeme, a ja ću se potruditi da ovaj prelaz prouzrokuje što manje turbulencija. Do vašeg buđenja, prvog van Zemlje, i našeg nastavka upoznavanja, laku noć dragi putnici.

Vaš pilot, Astronaut D14.



TEMA BROJA: HEROJI





IZVOR: Freepik

Osjećaj da je voljeno i važno djetetu je resurs za otpornost

PIŠE: Miruna Kastratović

FOTO: Miruna Kastratović

Pod jakim utjecajem američke individualističke kulture zavladała je ideja da svi moramo biti jaki i otporni, pa ćemo se onda uspješno nositi sa životom. Ali to nije tako, kaže docentica Ivana Maurović s Odsjeka za poremećaje u ponašanju Edukacijsko – rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagreb, jer otpornost nije nešto s čime se rađamo, već ovisi o našim unutarnjim i vanjskim resursima. Pokazalo se da što ljudi imaju više resursa u okruženju, što se više mogu osloniti na druge ljude, što su povezani i bliski s drugim ljudima, to su otporniji.

Radeći kao odgojiteljica u Dječjem domu Klasje u Osijeku, Ivana Maurović primijetila je da djeca koja dolaze u dom imaju puno traumatskih iskustava, ali dobar dio njih ipak dobro funkcionira. To iskustvo potaklo ju je kasnije na istraživanje otpornosti adolescenata u domovima u okviru teme doktorata na ERF-u.

Istraživanje je bilo kvantitativnog karaktera unutar kojeg su djeca ispunjavala upitnike, usporedili su se podaci sa drugom djecom izvan sustava, provedeni su i razgovori s djecom za koju su odgojitelji procijenili da su otporna. Otporna u smislu da su prošla brojne teškoće, a da dobro funkcioniraju.

„Ono što se pokazalo je da djeca koja su odrastala bez roditeljske skrbi imaju puno više traumatskih iskustava, ali unatoč tome se mnoga izvuku iz te situacije. No potrebna im je pomoć zaštitnih čimbenika“.

Često se, kaže, upotrebljava termin „razviti otpornost“. „Kao da je otpornost nešto u nama, što razvijemo ili ne. No danas većina stručnjaka i znanstvenika otpornost vidi kao proces koji se desi u borbi s nevoljama. Što to znači? Primjerice, ostanemo bez posla, ali imamo puno resursa, prijatelja koji mogu pomoći, pa to dobro prođe. Ali možda za dvije godine nećemo imati

te resurse, izgubimo posao i odjedanput se s tom situacijom više ne snalazimo tako dobro. Otpornost jako ovisi o tome koje resurse imamo unutar sebe i u svojoj okolini. Ovisi o tome koliko imamo ljudi na koje se možemo osloniti za emocionalnu podršku, koga možemo nazvati da se isplaćemo, od koga možemo posuditi novac i uopće na koga možemo računati. „

„Pokazalo se, da što ljudi imaju više resursa u okruženju, što se više mogu osloniti na druge ljude, što su povezani i bliži s drugim ljudima, to su otporniji. Znači ne nešto unutar sebe, nego je ta podrška izvana jako važna“.

Otpornost je promjenjiva, neke nevolje u jednom trenutku lako prevladamo, u drugom ne, sve ovisi o našim iskustvima, o podršci.

„I zato ne možemo reći za nekoga da je otporan, a za nekog drugog da nije. Jer to je jako nepravedno prema ljudima koje proglašavamo neotpornima. Jer mi ne znamo sa čime se netko u životu suočava“.

„Primjerice, imati dijete sa razvojnim teškoćama recimo u Austriji i u Hrvatskoj nije jednako. Ako kažemo da su oni u Austriji otporniji roditelji, zato što imaju puno više financijske pomoći i puno više medicinske pomoći, nismo pravedni. Ovdje su ljudi često ostavljeni sami sa sobom pa onda ne možemo reći da nisu otporni, nego nemaju dovoljno resursa i ne pomaže im se dovoljno“.

Kako onda mjerimo otpornost? Definicija otpornosti ima dva kriterija: da se potrebno suočiti s nekom većom teškoćom, nekim značajnim rizikom i da se u tom riziku dobro funkcionira.

„Sa istraživanjima je tu problem, tko će odrediti tko dobro funkcionira i po kojem kriteriju. Istraživanje koje sam radila sa adolescentima u domovima koristi se upitnikom Achenbacha koji mjeri probleme u ponašanju. Unutarnje u smislu depresije i anksioznosti i vanjske u smislu agresije, krađa. I onda postoje neke norme. Taj instrument primjenjivan je kad su djeca u pitanju u cijelom svijetu.

Pokazalo se da je 18 posto djece imalo eksternalizirane probleme u ponašanju, a 40 posto djevojaka imalo internalizirane probleme. I ako ćemo gledati po nekim striktnim kriterijima, mogli bi reći za te dečke i te djevojke da nisu otporni“, kaže Maurović.

„Ali ja bih rekla da to i dalje nije dobar kriterij za otpornost. To da bismo mogli reći da oni koji imaju problema u ponašanju nisu otporni. Jer je važno uzeti u obzir s čime su se suočavali“.

Dodaje i kako se radilo istraživanje i o otpornosti obitelji koje su u visokom riziku jer su djeca imala problema u ponašanju.

Bilo je zanimljivo jer se u samom istraživačkom timu povela rasprava o njihovoj otpornosti. Jer su te mame i djeca često rekli da su otporni jer preživljavaju, a dio tima zbog problema u ponašanju djece rekli bi da nisu. Tako da čak ni istraživački tim nije bio jedinstven u toj procjeni.

„ Za mene su bili otporni zato što su se borili i nisu se predali. Otpornost je proces, izdržavaju i doći će do dobrog ishoda“.

80-tih godina Michael Rutter, jedan od vodećih istraživača u području otpornosti, bavio se djecom koja su odrastala u velikim dječjim domovima u Rumunjskoj. U jednom trenutku dogodio se veliki val posvajanja te djece u Englesku, te ih je on testirao prije i četiri godine nakon posvojenja. Došao je do podatka da su ta djeca, dok su bila u instituciji, bila fizički manja od svojih vršnjaka, tanja i inteligencijom ispod prosječne. Nakon četiri godine ustanovio je da su se djeca izjednačila sa vršnjacima i, po veličini, visini, inteligenciji ušla u prosjek. Što je govorilo o tome koliko je vanjsko okruženje utjecajno.

„Imali su podržavajuće okruženje“, ističe Ivana Maurović i dodaje da to najbolje govori u prilog tome koliko je važno da mi djeci koja odrastaju u skrbi pružimo što više podržavajuće okruženje, jer je to nešto što jača otpornost.

„Bliski odnosi jačaju otpornost. Za dijete u skrbi resurs su njegova grupa, odgojitelji. Ja sam radila u dječjem domu i vjerujte mi, primijeti se kome je stvarno stalo do djeteta. I to su nam i djeca često u istraživanjima govorila da jako primijete tko ih baš voli. Jedno istraživanje je govorilo i o tome kako se malo spominje ljubav jer je odgojitelj posao, pa oni misle da nisu profesionalni ako vole. Ali to je neki alat rada da nam je dijete drago i da ostvarimo dobar odnos. Da ga volimo“.



Ivana Maurović

„Kad se dijete osjeća voljeno i važno to je njemu resurs za otpornost“, kaže Maurović. Neka djeca u istraživanju koja su se smatrala otpornima, često su spominjala odgojitelja ili odgojiteljicu kojima je stvarno bilo stalo: „ostao bi pola sata duže na poslu razgovarati sa mnom pa sam shvatila da mu nisam samo posao“. Ili: „poslao bi mi čestitku, javio bi mi se, šalio s sa mnom, vjerovao u mene, jako se trudio i brinuo“.

„Ključno za djecu u svim istraživanjima otpornosti je to da imaju tu jednu odraslu osobu, koja je suvisla, čvrsto na zemlji i stabilna i koja onda daje i pruža brigu i skrb djetetu. To je ključno, da dijete ima jednu takvu osobu, ta jedna odrasla osoba je ključna, a onda su ovi drugi.“

Kasnije u životu prema nalazima Ruttera izbor dobrog životnog partnera može biti točka koja preokrene situaciju u dobrom smjeru kada su u pitanju djeca iz doma. „Više to nije neka druga odrasla osoba, nego socijalna podrška i bliski odnos s partnerom.“

Osim o otpornosti adolescenata u dječjim domovima, otpornosti obitelji u riziku istraživana je i otpornost pomagača. Naime, u nekim istraživanjima se pokazalo da pomagači imaju više nepovoljnih iskustava u djetinjstvu od prosječne populacije što ih često i motivira za neku pomagačku profesiju.

„U našem istraživanju pronašli smo da oko 20 posto pomagača ima četiri ili više nepovoljnih iskustava iz djetinjstva, a četiri ili više smatra se rizičnim za probleme mentalnog zdravlja kasnije. Pokazalo se da su oni koji imaju više nepovoljnih iskustava i danas kao pomagači manje zadovoljni životom. Ono što je važno kod pomagača pitanje je prorade iskustava u nekom terapijskom postupku i tu je opet važan bliski odnos“.

„Bliski odnosi su u biti ključ za otpornost“, podvlači i na kraju Ivana Maurović.





Ivana Maurović

Heroj je svako mlado biće koje istraje u naporima da stvari menja nabolje

PIŠE: Aleksandar Đokić

FOTO: Kinderperspectief

Požrtvovanost, istrajnost, posvećenost, poverenje, deca, mladi – sve ovo odlikuje tridesetogodišnji rad Dejana Savić iz Pančeva. Ona je po struci klinički psiholog, a više od 26 godina radila je u Domu za decu i omladinu bez roditeljskog staranja „Spomenak“ kao psiholog i član stručnog tima. Za nju najveći uspeh predstavlja kada mladi izađu iz sistema socijalne zaštite, hrabro zakorače u život odraslih i kada se ne desi situacija da se vrati druga generacija nekoga ko je već imao tužno iskustvo da živi izvan svoje porodice.

“ Hrabrost, odlučnost, posvećenost i istrajnost, ali i vera da njihov rad nije uzaludan – sve ovo je potrebno da bi heroj opstao u današnje vreme.

- Dejana Savić

”

Dejana Savić igrom je slučaja počela da radi u domu i jako brzo zavolela decu u domu „Spomenak“. Energija koju su joj deca davala i uvek iznova upoznavanje sa mladima od kojih je svako poseban na svoj način – je nešto što je sve ove godine držalo uz njih. Najlepši trenutak za nju jeste da kao profesionalac uradite ono za šta ste se spremili, iako su ovde praksa i iskustvo mnogo važniji od samog akademskog znanja. Po njenom mišljenju, ako tokom čitave karijere uspete da barem jedna mlada osoba, imenom i prezimenom, zaista ostvari svoje kapacitete, da živi zadovoljno i srećnim životom, onda je vaša profesionalna misija uspešna. Kao najteže opisuje neuspehe da se mladima pomogne i trenutke kada zbog različitih razloga mladi odustanu od škole, postanu žrtve „lošeg društva“...

Savićeva navodi da je rad sa mladima u domu u kom je radila bio svakodnevnan. Učila ih je elementarnim stvarima, pomagala u sticanju navika i usvajanju određenih normi.



Dejana Savić

„Posebna oblast rada je rad na razrešenju njihovih traumatskih iskustava iako mi nismo to radili sami, već smo razvijali mrežu podrške u okviru sistema zdravstva, intenzivne saradnje sa sistemom prosvete i tako smo rešavali postepeno jedno po jedno dete, da ih na neki način ohrabrimo da govore o svojim lošim iskustvima, a onda i da rade na sebi. Tokom godina, moglo se je uticati na to da oni u dovoljnoj meri sazru, da se izbore sa negativnim iskustvima pa i da u dobroj meri razviju svoje talente i kapacitete i da postanu uspešni“, ističe ona.

Nešto na šta je oduvek bila fokusirana jeste zaposlenje mladih. I tome se posebno posvetila tekom četiri godine rada u SOS Dečija sela Srbija. „To je nešto što je užasno važno u životima svakog od nas, a posebno mladih koji često izlaze iz doma bez ušteđevine, bez rešenog stambenog pitanja, bez podrške primarne porodice. Kao punoletni su često prepušteni sami sebi. Ja sam na to gledala kao važnu stvar, ali ne kao jedinu važnu stvar. Smatrala sam da je podjednako važno da oni kao osobe, kao ličnosti izgrade samopouzdanje, samopoštovanje, da razviju veštine komunikacije, da se u kontaktima sa novim osobama sa kojima dolaze u susret u bilo kom odnosu ne osećaju loše“, kaže Savićeva.

Među mladima sa kojima je radila postoje sada već svršeni lekari, medicinske sestre, ali i oni koji se bave umetnošću – poezijom. Oni su sve svoje talente i kapacitete iskoristili maksimalno na šta je izuzetno ponosna naša sagovornica Dejana Savić.

„Bitno je da se mladi prihvate bezrezervno onakvi kakvi oni jesu. Jer samo tako oni mogu da dobiju priliku da kroz razmenu sa nama odraslima koji na neki način radimo sa njima steknu prave uvide koji su jedini garant da će njihove promene biti nabolje. Oni nekad mogu prihvatiti savet sa kojim se intimno ne slažu i onda je to kratkog daha, ali ako autentično prihvatite mladu osobu, takva kakva jeste i date joj priliku da se iskaže onda su njihove promene stvarno duboke, korenite i one traju“, kaže Savićeva.

Mladi ne vole kad im se kaže pomoć, oni više vole reč „podrži me“. Da bi neko radio sa mladima, Savićeva ističe da je za to potrebna jedna vrsta „umetnosti“ na početku bilo kakvog rada - da se stekne poverenje mladih.

„Umetnost jeste umetnost vezivanja mlade osobe za sebe zarad poverenja, zarad spremnosti mladih da zajedno sa vama rade na problemima ili izazovima sa kojima se suočavaju, a onda na kraju, pustiti ih u svet, dozvoliti im da svoje kapacitete ostvare, i to je ponekad jako teško“, kaže ona.

Mladi ponekad mnogo teže preživljavaju odlazak iz ustanove, nego li sam dolazak.

„Jer, kada dolaze, oni dolaze iz situacije u kojoj su akutno ugroženi, a kada odlaze oni nisu dovoljno sigurni da su spremni da se izbore sa problemima odraslih“, dodaje ona.

Mladi o Dejani: „Da su svi ljudi drveće, Dejana bi bila planina na kojoj to drveće raste; Da je celi svet dolina, Dejana bi bila Sunce“

Da je Dejana osoba koju mladi izuzetno cene i poštuju, pokazuju reči mladih sa kojima je radila. Mila Đokić, koja se sa našom sagovornicom upoznala tokom radionica SOS DS Srbija ističe: „Dejana je prepoznala i moj trud i moj rad i na neki način je krenula da me gura napred. Samim tim je Dejana moj heroj jer je videla to nešto u meni i nastavila da me gura. Doslovno je bilo – ok tebi trenutno treba podrška i ja sam tvoj vetar u leđa. Ti ćeš se posle sama snaći na svom putu. Jednostavno, uz Dejaninu podršku ja sam sad na masteru NLP-a“.

Za Denisa Čulahovića iz organizacije „Moj krug“ Dejana Savić je isto primer heroja, „ljudi kao ona dođu u najkrhkim trenucima vašeg života i usade određene vrednosti, pomognu da određene stvari shvatite na određeni način... Meni je šlag na tortu kada Dejana Savić pogleda u onu vojsku mladih oko sebe, kada pogleda i shvati koju promenu je uspela da napravi... To je krajnji cilj herojstva za mene, kada se zatvori taj krug, kada se okrene od prvog heroja, pa se time nastavlja niz“, kaže Čulahović i dodaje da nikada u životu nije video sitniju, a krupniju osobu.

Za samu Dejanu heroj je svako mlado biće koje prevaziđe strah, prevaziđe unutrašnje prepreke kojih je mnogo, odluči da se suoči i sa samim sobom, ali i da se suoči sa okruženjem u kojem živi i ko je spreman da istraje u naporima da stvari menja nabolje.

Hrabrost, odlučnost, posvećenost i istrajnost, ali i vera da njihov rad nije uzaludan – sve ovo je potrebno da bi heroj opstao u današnje vreme, kaže Savićeva.



Niko nije veći ekspert za rešavanje problema mladih od njih samih.



Dejana u svom prirodnom okruženju - s mladima

„Vera da rad nije uzaludan je dilema sa kojom se često suočavaju i profesionalci koji rade u sistemu socijalne zaštite. Potrebno je i zagovaranje, ali i da pre svega ljudi iz samog sistema socijalne zaštite iskoriste tu energiju mladosti i da mnogo više njih uključuju u pregovore sa donosiocima odluka, na bilo kom nivou, jer glas mladih jeste glas istine. Ono što mladi kažu, to jesu pravi problemi. Potrebna je podrška šireg društva na svim nivoima, lokalnom i državnom, ali i podrška državnih institucija u tom delu, u toj oblasti, ali naravno i nevladinog sektora, podrška organizacija koje su posvećene tome da mladi sazrevaju usvajajući istinske ljudske vrednosti i da na taj način ne ponavljaju greške ne samo svojih roditelja, već i ljudi koji su njima samima učinile nešto loše, ili da ne rade ono što vide da nije u redu generalno u društvu. Razvijanje svesti, za to nam je uvek potrebna savetodavna podrška, **potrebno je da neko stane iza njih, ne zato što oni nemaju kapacitet da iskažu svoje potrebe, nego da bi se pojačao njihov kredibilitet**. I dalje je važna borba protiv različitih vrsta predrasuda koje su prisutne u svim društvima“.

Savićeva, koja trenutno radi u Centru za socijalni rad u Pančevu, ističe da se rad u socijalnoj zaštiti gde je zaposlena mnogo razlikuje u odnosu na prethodne poslove, jer je rad fokusiran na celu porodicu i proceni i rešavanje određenih problema. Opis posla je sasvim drukčiji te nema mnogo prostora za individualni rad, za osmišljavanje preventivnih programa, ali se trude da rade na tome. Ona ističe da je ponekad ustanova predstavljena vrlo stereotipno, te se uzima utisak da je Centar za socijalni rad mesto koje otima decu.

„Naprotiv, nama je mnogo žao što nemamo vremena da radimo preventivno. Nažalost, puno toga zavisi od vremena u kom se porodica javlja za podršku, takođe mnogo toga zavisi i od resursa lokalne zajednice“, dodaje ona. Dete je uvek u fokusu, te ističe da stručni radnici Centra za socijalni rad pre svega imaju obavezu, i u krajnjoj liniji postoje da bi zaštitili interes osetljivih kategorija stanovništva, dece posebno.

Lični afinitet, ljubav prema deci i sposobnost da se primi njihova bodljikava zahvalnost – su neophodni da bi se radio ovaj posao je moto kojim se vodi kroz čitav svoj profesionalni rad.

Nekad jedna osoba može biti cijeli svijet

PIŠE: Miruna Kastratović

FOTO: Privatna arhiva Priznanje „Zvone“

Ove je godine prvi put dodijeljeno priznanje Zvone. Priznanje je to odgojiteljima u sustavu alternativne skrbi koji su po procjeni osoba s iskustvom odrastanja u alternativnoj skrbi, ostavili traga u njihovim životima. Priznanje je posvećeno svim odgojiteljima, ali je nazvano po prerano umrlom odgojitelju i socijalnom pedagogu Zvonimiru Tonšetiću, koji je imao „ono nešto“. Djeca su mu bila poziv, a ne samo posao.

Prvo priznanje Zvone dodijeljeno je Merisandi Pjerabon iz Dječjeg doma Lipik i Radmili Sekanić iz Dječjeg doma Vrbina Sisak. Posebnost je priznanja u tome što su ih nominirala, birala i izabrala djeca i mladi, odnosno sadašnji i bivši korisnici sustava alternativne skrbi. Odbor je izabrao baš njih dvije jer je prepoznao da su ostavile značajan trag u životima djece i mladih, jer su svoj posao radile sa srcem i dale više nego što se tražilo i jer su stavljale djecu i mlade na prvo mjesto i znale procijeniti situaciju i načine kako postupati.

Priznanje „Zvone“ nastalo je u spomen na Karlovčanina, socijalnog pedagoga Zvonimira Tonšetića koji je prerano umro prošle godine. Riječ je o jednom od mnogih odgojitelja koji su svoj posao shvaćali kao poziv i kojeg su njegovi kolege, djeca i mladi jako voljeli. Radio je u Centru za odgoj djece i mladeži Karlovac, SOS Zajednici mladih Velika Gorica te Centru za pružanje usluga u zajednici Vladimir Nazor.

Inicijatorica priznanja, Tonšetićeva dugogodišnja suradnica i prijateljica Sunčana Kusturin, pokušala je objasniti što je to po čemu je Zvone bio poseban. Na to pitanje odgovara dvjema sličicama koje su joj ispričali mladi s kojima je radila istraživanje za doktorat o tome kako doživljavaju alternativnu skrb. Scena koju jedan mladić nakon izlaska iz skrbi i dalje pamti je kako mu je Zvone pokazao povjerenje.

„Njih dvojica zajedno su u odgojiteljskoj sobi, koja se inače zaključava i djeca u nju sama nemaju pristupa. Mladić radi nešto na računalo, Zvone kaže kako mora izaći, a pored njega na stolu su novčanik, ključevi, novac za džeparac. Zvone izlazi i mladić se diže jer mora i on van, ali Zvone kaže- ne, ti ostani, sve je u redu. To povjerenje na prvu ostavilo je dečka bez riječi.



Pričao je kako su Tonšetića znali upozoravati da bude oprezniji, da će ga prevariti, pokrasti, a on je na sve odmahivao rukom i govorio kako mu je važno izgraditi odnos, imati povjerenja i kako samo od toga može krenuti.”

Tom je dečku to toliko značilo, priča dalje Sunčana Kusturin, jer je to bio prvi put da mu je netko tako pokazao povjerenje na prvu.

Koliko je Zvonimir Tonšetić bio poseban i kakav odnos je imao s mladima pokazuje još jedna priča. Druga priča i drugi dečko, također ispričano u istom istraživanju. Zvone mu je bio odgojitelj, pa su otišli u grad nešto obaviti. Nakon toga Zvone je jednostavno rekao hajdemo sjest na kavu.

„I njega je takvim potezom ostavio bez riječi, jer mu je bilo potpuno nevjerovatno da će odgojitelj s njim sjesti na kavu i pričati o njemu, o tome što ga zanima, kako mu je u životu, čime se bavi .. i to je to nešto što je činilo njegovu kvalitetu. Napraviti će nešto što se ne mora, izvan smjene otići s djecom u teretanu, razgovarati s njima i pokazati stvaran interes za djecu.”

Još jedna priča koju je napisao mladić koji je nakon Zvonine smrti želio opisati što je Zvone njemu značio u životu i kakav je odgojitelj bio.

“Na polugodištu drugog razreda srednje škole, od 18 predmeta imam 12 zaključenih jedinica. Zvone u tom periodu dolazi raditi u dom i preuzima moju grupu. Vode se sastanci da me se prepíše u trogodišnju školu da ja nisam za to da nema šanse da se izvučem. Zvone na sveopće čuđenje uvjerava sve da ja to mogu i da daju priliku i meni i njemu. Dogovara sa mnom plan učenja, motivira me, potiče... Dogovara s noćnim odgajateljima da me puste da učim preko noći. Do kraja godine ispravljam 10 jedinica i idem na 2 popravna, takav je i bio cilj među nama. Dolazi ljeto, totalna konfuzija u domu vezano za instrukcije i ja padam prvi rok. Zvone uzima stvari u svoje ruke te dogovara sa svojim kolegom matematičarom za mene instrukcije. Vozi me svaki drugi dan kod njega 20 kilometara od Karlovca, družimo se, pijemo kavu. Dolazim na drugi rok rješavam test matematike skoro 100%. Za nagradu mi zaključuju ne dovoljan, nego dobar.”

Sunčana Kusturin s njime je radila dvadesetak godina na brojnim projektima izvan i unutar alternativne skrbi. U Hrvatskoj, kaže, ima puno dobrih odgojitelja, ali se o njima rijetko govori. Rijetko su oni tema okruglih stolova. Zato je prilikom dodjele priznanja Zvone organiziran i poseban Okrugli stol. Razgovaralo se o tome što znači biti odgojitelj danas, kakav je odgojitelj budućnosti i dosta je odgojitelja, koji su sudjelovali, reklo kako je jako rijetko da se o njima priča, te da su imali osjećaj da ih netko stvarno vidi.

Osim zahvale odgojiteljima, cilj priznanja Zvone bio je dati riječ i djeci i mladima su sustavu, ali i onima koji su iz njega izašli i omogućiti da izraze svoje mišljenje o odgojiteljima koji su ostavili trag u njihovim životima. Unicef i Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet radili su istraživanje o participaciji mladih koje je pokazalo, navodi Kusturin, da je nedovoljna jer djeca i mladi nemaju dovoljno mogućnosti izraziti svoje mišljenje i nemaju mogućnost utjecaja na odluke koje se tiču njihova života.

„Mladi bi morali postati ravnopravni partneri u donošenju odluka o njihovim životima. O koracima u njihovom životu treba ih pitati dok su još u sustavu, jer to utječe na njihov život. Baš je zato susret uz dodjelu priznanja bio lijep, jer su došli i jedni i drugi, a mladi su imali priliku zahvaliti odgojiteljima na svemu što su za njih napravili. Neki odgojitelji nisu ni znali da su nominirani. Neki više ni ne rade u sustavu, poput Merisande pa je to značilo i njoj i mladima, a i pokazalo da to sjećanje u njima još živi i da to oni prepoznaju.

Doktorsko istraživanje Sunčane Kusturin o kvaliteti života mladih nakon izlaska iz institucijske skrbi dalo je zanimljive podatke i o tome kako s odmakom gledaju na život u skrbi i kako opisuju dobrog odgojitelja. Popis je dug. Dobrog odgojitelja čini strpljenje, tolerancija, smisao za humor, pouzdanost i iskrenost, kreativnost, opuštenost, fleksibilnost, usredotočenost, a oni koji su baš ostali u sjećanju, bili su oni koji su dijelili informacije o sebi. Koji bi rekli da su tužni ili da im se nešto dogodilo. Dobar odgojitelj ih zastupa u školi ili u centru, dobar odgojitelj ih pohvali, motivira, ima povjerenja, pokazuje brigu, radi srčano i sa srcem i to se baš vidi, da ne odrađuje samo posao. Dobri odgojitelji spremni su pomoći, jasno postavljaju granice i dosljedni su, pričaju o emocijama, ispričaju se kad pogriješe, spremni su na zajedničku igru, uvažavaju potrebe i mišljenja. Dobar odgojitelj pristupa svakom djetetu ili mladoj osobi na individualan način i prihvaća osobu kakva je.



Dobitnici priznanja

Priznanje „Zvone“ dodijeljeno je ove godine prvi put i to pod pokroviteljstvom Pravobraniteljice za djecu i Zaklade „Vaša pošta“. Dodjela je bila početkom godine, a nominacije su počele nekoliko mjeseci prije. Poziv je objavljen na svim mogućim kanalima, preko domova, ravnatelja, organizacija i udruga, društvenih mreža. Javilo se petnaestero sadašnjih i bivših korisnika i poslalo svoje prijedloge za osmero odgojitelja. Nakon toga oformljena je grupa, takozvani „Odbor mladih“ sastavljen od bivših i sadašnjih korisnika sustava alternativne skrbi. Oni su proučili poslane materijale, a onda proveli i intervjue s nominiranim odgojiteljicama, osobama koje su ih nominirale i stručnjacima koji su poduprli nominaciju. Sve razgovore odradili su korisnici, a na kraju im je svima bilo jako teško odlučiti se za jednu osobu. Srećom pravilnik dopušta i podijeljeno mjesto, pa su odabrane dvije dobitnice priznanja. No, svi su nominirani zapravo dobitnici, kaže Kusturin, baš zbog toga što su ih predložili korisnici.

Osim dati djeci i mladima riječ, cilj priznanja Zvone je i govoriti o sustavu, pričati dobre i pozitivne priče o sustavu, nešto dobro, toplo i pozitivno.

„Sustav je svakakav i treba puno unapređenja i promjena, ali isto tako u njemu ima puno primjera dobre prakse, ljudi koji jako dobro rade i o kojima se ne čuje, dijelom zato što su samozatajni, a dijelom i ne postoji interes javnosti za pozitivne priče.“

Zato priznanje Zvone ide dalje, a novi poziv za prikupljanje nominacija objavit će se 10. siječnja iduće godine, a sve informacije mogu se naći na stranici www.priznanjezvone.com.

Sunčana Kusturin na kraju dodaje:

„Rezultati istraživanja o otpornosti ukazuju na veliku važnost barem jedne značajne osobe u životu djeteta odnosno mlade osobe. Kada mlada osoba ima barem jednu odraslu osobu s kojom se može povezati i na koju se može osloniti, to igra veliku ulogu u njenom daljnjem životu. Mladi iz skrbi često nemaju roditelje ili članove obitelji koji bi mogli biti ta pouzdana stabilna odrasla osoba, pa su odgojitelji jedino što imaju. I tad ta jedna osoba može biti cijeli svijet.“



Zvonimir Tonšetić

Priznanje
"Zvone"

JESTE LI ZNALI ZA...ZLATNO UHO?

Zlatno uho je priznanje koje djeca/mladi određene ustanove dodjeljuju najboljem odraslom uhu odnosno slušaču te godine. To može biti odgojitelj, netko iz stručne službe ili čak i ravnatelj ☺. Izabrana osoba dobiva prijelazni pehar - Zlatno uho i potvrdu u kojoj je navedeno po čemu se njegovo slušanje istaknulo te godine. Sami proces izgleda ovako: 1. Okupiti grupu djece i mladih koja će samostalno voditi cijeli proces 2. Izabrana grupa nominira 5 kandidata koji ispunjavaju uvjete za naj-slušaća 3. Nominacije se predstave svoj djeci i mladima te se organizira barem 3 tjedna za glasanje (izraditi se može glasačka kutija ili online obrazac) 4. Za pobjednika izraditi potvrdu s opisom razloga za izbor. 5. Organizirati iznenađenje-dodjelu (dogovoriti s pobjednikom kao neki sastanak, a onda ga iznenaditi peharom).

Detaljan opis procesa izbora Zlatnog uha i sam pehar Zlatno uho nalazi se u Toolboxu koji će Kinderperspectief tijekom naredne 3 godine podijeliti svim ustanovama alternativne skrbi u Hrvatskoj, Srbiji i BiH. (KP)



Okrugli stol

Moj krug – organizacija mladih koji pružaju podršku jedni drugima

PIŠE: Aleksandar Đokić

FOTO: Privatna arhiva „Moj krug“ i Kinderperspectief

Vršnjačka edukacija, razmena znanja, podrška u svakom pogledu – samo su neke od mnogobrojnih stvari koje su bile ključ za pokretanje organizacije „Moj krug“ iz Beograda. Kako su članovi organizacije bili korisnici socijalne zaštite (hraniteljstva, domova i slično), odlučili su se da pokrenu organizaciju koja će pomoći drugim mladima. Prema rečima članova organizacije, svi su jedna velika porodica ili kako oni to vole da kažu „familija“.

Organizacija „Moj krug“ nastala je formalno 2018. godine, a osnovala ju je grupa mladih ljudi oko plemenite ideje i od tada samo rastu.

„Od 2014. zahvaljujući udruženju FICE Srbija počeli smo ići na međunarodne razmene za mlade iz socijalne zaštite. Poenta tih razmena je bila da se u mladima probudi razmišljanje i mašta o tome kako oni sami mogu da osmisle određene načine i programe da pruže podršku sami sebi. I onda je 2017. bila razmena u jednom holandskom gradu. Tamo u nekom trenutku mi je došla ideja da napravimo Krug. Zamislite jedan krug koji cirkuliše. Ako sam ja na samom početku u njemu i neko od vas je odmah pored mene, onda od vas do mene ide nešto, od vas do nekog trećeg i tako. Bila je poenta da se napravi krug mladih ljudi koji su iz socijalne zaštite ili izašli iz nje, a da u Krugu pružimo razne podrške koje možemo da pružimo jedni drugima i da to tako ide u krug“, opisuje stvaranje ideje Denis Čulahović, jedan od osnivača.

Nakon povratka s razmene u Holandiji počeo je okupljati mlade koji su prethodnih godina sa njim bili u socijalnoj zaštiti i tako se okupio core tim. No, za pokretanje udruženja potrebno je bilo odraditi prikupljanje dokumentacije i imati znanja kako se vodi organizacija. „Tu su nam pomogli FICE Srbija i SOS Dečija sela, dve organizacije sa kojima smo ranije radili i čiji smo bili korisnici. Dobili smo niz treninga i obuka kako da vodimo i registrujemo organizaciju i niz svakodnevnih saveta. Morali smo da se ojačamo formalno, jer ne možemo sutra da zakucamo nekome na vrata sa ‘mi smo došli da radimo, e pa znamo se‘.



Core team

Shvatili smo i mi vremenom da nije dovoljno samo iskustvo u socijalnoj zaštiti, već da moramo i mi da budemo edukovani u nekom smislu", priča Čulahović.

I tako su kroz godine rasli, no izrazito su ponosni što „Moj krug“ nikada nije prerastao u „neke ljude iz neke organizacije koje rade posao“.

„Mi smo i dalje drugari. 'Moj krug' je napravio otprilike tu atmosferu da smo mi deo porodice. Samo sada onaj deo porodice koji može nešto da uradi i koji nije više toliko nemoćan. Jednom domaćin, celi život domaćin. Kako starimo, sve više se ponosimo time jer dolazimo do prave one suštine – da nismo mi krivi za to, da smo tu sticajem okolnosti. I to je dio naše motivacije i to se drži – bio sam tu, dešavalo mi se to, neki novi klinci će biti tu, dešavaće im se to, a zašto bi im se dešavalo sve to isto kao i nama kad možemo da im olakšamo barem u nekom trenutku da se bolje zabave, da manje grešaka naprave, da imaju pristupačnija znanja“, ističe Čulahović.

Osnovna usmerenost organizacije je bavljenje vršnjačkom podrškom. Nju rade kroz vršnjačko mentorstvo i vršnjačke edukacije. Osim toga rade i „spajanje“ tj. povezuju članove sa raznim uslugama koje nudi njihova mreža saradnika kako bi mladi imali što više mogućnosti zadovoljiti svoje potrebe.

U organizaciji postoje i takozvane ad hoc situacije. „Generalno, postoji stalni rad, postoje aktivnosti i projekti“, ističe on.

Najduže do sada, praktično otkada je osnovana organizacija, za mlade su obezbeđeni časovi engleskog jezika od strane lektora sa Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu i njenih studenata. „Sklopili smo neformalni ugovor sa njom, gde nam ona i njeni studenti, konstantno, dva semestra, kao fakultetski, rade sa grupama po nivoima engleskog jezika. To je nešto što imamo konstantno, što je besplatno“, kaže Čulahović.

Do sada su imali i četiri humanitarna događaja koji se dese kada se javi trenutak da neko u organizaciji ima potrebu za materijalnom podrškom, oni organizuju svirku, kviz ili čajanku. „Sve zavisi šta pogoduje u samom trenutku. Okupimo prijatelje, članove, saradnike, napravimo jedno donatorsko veče gde se prikupi određena svota novca za neke od naših članova, prijatelja ili nekom trećem. Mi ne pružamo podršku samo našim članovima, već i onome kome je ta pomoć potrebna, a koju prepozna neko od naših članova“, dodaje.

U doba korone pokrenuli su i projekat koji je proizašao iz ispitivanja potreba mladih i koji je bio baziran na tri komponente – materijalna, psihološka i edukativna. Pružali su onlajn časove raznih edukacija, ali i njihovi saradnici, psiholozi su bili tu za razgovor kad je nekom trebao.

Kako je iz upitnika izašlo da je većina mladih ostala bez posla tijekom karantina, osmislili su paket „Daš mi – dam ti“ odnosno vaučere koje su kupili u Lidlovim radnjama u određenom iznosu, a za uzvrat su mladi bivali motivisani da snime edukativne video snimke. To je bio njihov prvi samostalan projekat u kojem su uspešno da uvežu i saradnike i članove pa su nanjega i najponosniji.



Pobjednici Krugolijade 2022.



Večernji program

I tu je jedan poseban dan u godini kada se slavi i rođendan i kraj godine – dan za druženje sa članovima, saradnicima, donatorima i prijateljima organizacije – Krugolijada. Tokom celodnevno druženja organizovane su razne zabavne igre (u kojem se svi prijavljeni bore u timovima), jelo, piće i naravno pesma. Na kraju se pobjedničkoj ekipi dodeljuje prelazni pehar.

„Zalazemo se da Krugolijada bude tradicionalna. Ove godine, u septembru već je druga prošla. Prosto, to je nekako naš pečat, nešto što znamo da nema toga u drugim organizacijama“, dodaje Ćulahović.

Ključ za uspeh organizacije, po rečima Ćulahovića i Aleksandra Dikića (član core tima), jeste komunikacija, za koju smatraju da je najjače oružje. Sem nje navode još i međusobno poštovanje, volju, želju, ali i moral.

„Mladi i nezreli smo ušli u priču, komunikacija, ali i međusobno poštovanje, su bile dve ključne stvari za nas u tom trenutku. Nije potrebno da postoji hijerarhija, znamo zašto smo tu i kome pružamo podršku. Želja i volja su takođe bitne i ono što nas vozi ka nečemu. Ono kad prestane, onda nemamo dalje gasa za to. Imamo jaku volju i želju da pružamo podršku, i to je velika razlika. Mi ne pomažemo, već pružamo podršku. Ovde bih dodao i moral, definitivno, i on je kod nas na jako visokom nivou“, kažu oni.

Kada su u pitanju dalji planovi organizacije, Ćulahović ističe da imaju dobro postavljen temelj organizacije, ali da bi voleli da imaju za stalno zaposlenu jednu osobu u organizaciji.

„Zaposlenje jedne osobe u udruženju bi bio primarni i dalji plan, mnogo bi pomagao u daljem funkcionisanju organizacije. Želimo i da mi rastemo kao organizacija, da se osnažavamo, da se 'Krug' proširi u par zemalja, kako bismo podeli znanja i iskustva sa svima...“, ističe on.

“

Svaka dodatna podrška osnažuje pojedinca i olakšava mu borbu za stvaranje boljih životnih uslova.

- Amra Viteškić

”

JESTE LI ZNALI ZA...CARE DAY?

PIŠE: Caroline Reid, EPIC

Care Day su osmislili mladi ljudi s iskustvom života u alternativnoj skrbi iz Irske i Velike Britanije od kud se proslava proširila na sve kontinente. Sve je počelo u veljači 2016. s idejom proslave pozitivnih iskustava i doprinosa djece i mladih iz alternativne skrbi i od tada se proslava organizira svake godine treći petak u veljači. #CareDay23 održat će se 17. veljače, a Savjet mladih organizacije EPIC (Empowering People in Care) 2023. želi u fokus staviti temu stigmatizacije djece i mladih iz sustava skrbi. Mladi su stoga definirali naziv sljedeće proslave ovako: „Ne sudite knjigu po koricama, umjesto toga prigrnite naše priče!“ Ovo je poziv svima da bolje upoznaju djecu i mlade s iskustvom života u skrbi, saslušaju ih, pogledaju dalje od površine kako bi imali priliku vidjeti da je svako dijete i mlada osoba individua sa svojom jedinstvenom pričom, ambicijama, talentima i snovima za budućnost.

Pridružite se 2023. globalnoj proslavi kroz organiziranje svojih aktivnosti i osvještavanje zajednice. Pozivamo vas da pritom koristite hashtagove #CareDay23 i #CareAware kako bi s drugima podijelili svoj doprinos i pokazali podršku.



EPIC Youth Council members celebrating #CareDay22/Foto: Mark Stedman

Želim da predstava „Domaši” pokrene promjene

RAZGOVARA: Miruna Kastratović

FOTO: Kinderperspectief

Mlada splitska glumica Ana Marija Veselčić, već je svojom prvom predstavom ostavila traga na kazališnim daskama. Njezini „Domaši” su autorski projekt nastao kao diplomatska ispitna produkcija na Umjetničkoj akademiji u Splitu. Nastali su iz osobne potrebe i želje da ispriča kakav je život u domu i kakvo djetinjstvo u „tom zanimljivom paprikašu” može biti. Domaši su dosad odigrani četrdesetak puta i nekoliko puta su nagrađeni, ali autorica kaže da bi od te predstave voljela dobiti više, jer ako ne pokrene neke promjene, neće biti sretna ni zadovoljna.



Ana Marija Veselčić ispred HNK Split, u kojem je zaposlena

Jeste li sretni s time kako su „Domaši“ ispali?

Radeći na predstavi, željela sam ljudima objasniti kako je to "nama, tamo u domu". Imala sam potrebu objasniti da nismo vanzemaljci, da se jednako zaljubljujemo, radimo gluposti i živimo uredan i neuredan život, baš kao i druga djeca. Željela sam taj život približiti ljudima, ali zapravo prvo sebi, jer to je bila tema koju sam morala i sama proraditi.

Naime, na jednom od predavanja profesor me izravno pitao što mislim o Elektrinom kompleksu, s obzirom na to da sam odrasla u domu i da sam bila u kontaktu s djecom koja imaju slične probleme. To je bilo na početku mog studija i u tom trenutku zbog tog mi je pitanja bilo jako neugodno. Trebalo mi je dva semestra da to „prebolim“, da shvatim što bih mogla učiniti i što treba napraviti. Jer baš je to trebalo učiniti - napisati tekst i napraviti predstavu o toj „mojoj“ temi.

Moji domaši podržali su me u tome. Kad je predstava bila gotova i kad sam branila svoj diplomski rad, na obranu su došla i druga djeca, sadašnji domaši, moji bivši domaši, moja splitska mater Meri, moja profesorica iz Hrvatskog koja je došla iz Vinkovaca kako bi me vidjela. Spavala je kod mene, sve me to jako dirnulo.

Ideja je bila uvući gledatelja u domski svijet, u njegova pravila, upoznati ga s različitom djecom, različitim odgajateljima? To sigurno nije bilo lako napisati.

Da, nije. Dvije godine sam pisala tekst za „Domaše“. Ono što je promijenilo smjer mog stvaranja, bilo je kad sam shvatila da ne mogu pisati samo iz svog kuta, jer je priča veća od mene. To je priča o sustavu i ne mogu biti toliko sebična i pričati samo svoje dojmove. Zato se proširilo i produžilo, radila sam razgovore sa djecom, odgajateljima, sadašnjim i bivšim. Nisam nikoga željela siliti niti nagovarati, znate ono kad dolaze gosti kako se predstavljamo u najboljem svjetlu. Baš to sam htjela izbjeći i razgovarala sam samo sa onima koji su to htjeli, željela sam da budu prirodni. Razgovarala sam i pisala kao Ana Marija, kao ja. Priča je rađena na nekoliko nivoa, uz razgovore s ljudima, proučavala sam zakone, pratila web stranice domova. Primijetili ste kako se na njima uvijek objavljuje nešto lijepo, djeca bila na ljetovanju i slično, ali kako se to dijete osjeća?

Jako mi je bilo zanimljivo to da sam odrasla u jednom takvom „zanimljivom paprikašu“ i da to nije bilo baš bilo kakvo djetinjstvo. Odlučila sam to uzeti kao neku svoju super moć, kao da imam prednost u odnosu na druge. Djetinjstvo ispunjeno s puno više karaktera i različitih ljudi.

Kako je rad na predstavi utjecao na vas? Kako vam je bilo raditi na toj temi?

Ispalo je da, koliko god sam se htjela maknuti od tog dijela sebe i zatvoriti ga, zapravo sam otvorila Pandorinu kutiju. Jer nije mi se nekad lako pomiriti s time da toga više nema, tog mog domskog svijeta. Danas kad odem u posjet svom domu, tog svijeta tamo više nema, čak ni tamo. Tamo su sad druga djeca, drugi odgajatelji, netko drugi spava u tvom krevetu, kao da je to netko ukrao. A nije. I to me dira. Znam neke domaše koji se uopće ne žele vraćati u to razdoblje i treba ih pustiti i dati im da žive dalje. U zadnjem monologu u predstavi govorim o tome kako je otići iz doma i kako je teže izaći iz doma, nego biti u njemu. I kad dođe neko dijete koje je sad u domu i ja mu to govorim, ponekad osjećam krivnju zbog toga što mu o tome govorim prerano, kad još nije spremno to čuti, ali ne mogu ništa učiniti. To je tako.

Kako doživljavate reakcije publike?

Tekst je pisan iz dječje perspektive, pa su reakcije većinom pozitivne. Možda je to bila moja potreba da sve to skupa olakšam, ali činjenica je da je sve to postojalo i da je to netko proživio. Jako sam ponosna na to što sam uspjela predstaviti domski kolektiv u svim njegovim bojama i sa svim njegovim supkulturama. Ja volim plivati u kolektivima i upoznavati ih, jer svaki je država u državi i ima svoju hijerarhiju. To mi je jako zanimljivo. Inspiracija mi je bio i film Mean Girls iz 2004., klasik naše generacije, gdje srednju školu uspoređuju sa džunglom.

Koliko puta je predstava odigrana? Kakav je sad njezin kazališni život?

Domaši su odigrani četrdesetak puta, u Splitu, na raznim gostovanjima. Pokupili su i različite nagrade, primjerice hrvatskog glumišta za tekst što je super jer ja nisam dramaturg. Dobili su Nagradu Fabijana Šovagovića za glumu, i to je isto super jer je to nagrada za starije glumce, nije za nas mlade. Onda sam bila u nominaciji za glavnu žensku zajedno sa Olgom Pakalović, Olga Pakalović!... mislim da sam svoje obavila. Dobila sam i Marula za žensku ulogu... i tako. To je sve super, te nagrade stoje doma i lijepo ih je vidjeti. Ali ...

Što ali?

Voljela bih da predstava nastavi svoj život, ne samo u smislu nagrada ili novaca, jer ne mislim da postoji samo zbog toga. Lijepo je to i zahvalna sam, ali me zanima što mogu dalje napraviti s njom, može li to biti nešto konkretno. Možda udruživanje s nekim udrugama koje imaju vrata i mostove za konkretnu pomoć djeci. Ne mislim da mogu mijenjati stvari, ali mogu ponuditi svoju predstavu, pa hajmo nešto napraviti s time. Možda možemo obilaziti domove, imati okrugle stolove i razgovarati o tome što se sve može. Jer domaši mahom izlaze iz doma i sami se snalaze.

Nije to nužno financijska pomoć, meni je bila najpotrebnija psihološka, prijatelj s kojim mogu popiti kavu. Netko tko je to prošao prije mene. Možda baš sad neka neka curica u Splitu želi popiti kavu sa mnom, možda može doći k meni na ručak, ili me posjetiti na poslu. Možda postoji način da napravimo mrežu bivših domaća, a bilo bi super pokrenuti dijalog i sa sadašnjim domaćima. U tom smjeru želim da „Domaši“ idu, i mislim da bih tada bila najzadovoljnija.

Jer, vidim da je predstava vrijedna jer kod ljudi izaziva velike emocije i šteta je to propustiti. Nisam veliki vjernik, ali sjećam se priče iz Biblije, kad je Bog dao trojici talente, pa im je rekao-evo iskoristite ih. Ta predstava je neki moj talent i mislim da ga trebam tako iskoristiti. I da je grijeh ne iskoristiti je na taj način i ostaviti je samo na nagradama. Vidim vrata za daljnju komunikaciju i sigurno nisam jedina koju to svrbi.



Ana Marija Veselčić ispred plakata predstave Lizistrata u kojoj igra s ansablom splitskog HNK



Djevojčice Gračanice – košarkaške zvijezde koje razbijaju stereotipe

PIŠE: Anisa Šetka

FOTO: Anisa Šetka

Nekada članica ekipe prvaka košarkašica Evrope i nekadašnja reprezentativka Bosne i Hercegovine, čiji je talent osvojio i američke skaute, te je svoje studentske dane provela na Oklahomi, danas živi u Gračanici.

Alma Softić, danas je psiholog, trener, majka dvije curice, ali najviše rolemodel i heroj mnogim djevojčicama. „Ja sam nekako znala da želim da radim s ljudima, to je nešto što me privlačilo. Sigurno je jedan značajan dio i taj sport, gdje si uvijek okružen ljudima, koji te formira stvarno na jedan poseban način. Kad se pojavio taj konkurs za SOS dječija sela, moram priznati da ja nisam puno znala o tome, ali mi je bilo primamljivo jer su tražili psihologa nekog ko će raditi s djecom. Ja sam imala ideju da se tu radi s nekom dječicom, nisam ja uopće imala tu predstavu o kategoriji djece s kojom radimo nisam znala ni o težini posla, ali sam nekako jednostavno, osjećala da bi trebalo da se prijavim“, prisjeća se Alma.

Njen životni put u Gračanici, tvrdi, potpuno je promijenio kurs. Od daleke Amerike i studija psihologije na tamošnjem univerzitetu, Alma je željela sva iskustva koja je godinama čuvala u svom, kako ističe, „životnom koferu“, podijeliti s drugima. Djecom kojoj je u tom trenutku bila jako potrebna, a onda i sa djevojčicama tog bh. grada. „Moj životni moto je da stvarno nije bitno gdje živiš, nego s kim živiš i kako sebi poredaš stvari. Znači to je neka energija bila, nije uopšte bilo racionalno, bilo je puno više emocionalno, ja sam osjećala da tu treba da dođem“, govori.

Njih 25 bilo je iz SOS Dječijeg sela. O G-Starsima se u Gračanici govori s posebnim ponosom. U gradu koji ima bogatu sportsku tradiciju, prije osnivanja G-Starsa, niko nikada nije ni spomenuo žensku košarku. Sve dok Alma nije odlučila to promijeniti. Za nju su djevojčice G-Starsa već prave „starsice“, zvijezde jer su pokazale kako je stereotipe jednostavno razbiti, a predrasude poraziti. „Mislim da je krajnji cilj svega da, djevojčice posebno, shvate da u životu ništa nije nemoguće. Da čak i u državi u kakvoj odrastamo, ako ste dovoljno motivisani, dobri i želite da date neki doprinos, onda će postojati prilike. Ja sam samo htjela da imaju priliku više, znači priliku koja će kroz sport da im otvori neke vidike, da to bude neki prozor u svijet iz nekog malo drugog ugla. Tada sam zaista razmišljala i pitala se šta rade djeca koja žive u 12 područnih kuća. Svaki dan idu u školu i vraćaju se, a šta to još rade. Djevojčice posebno. Za dječake ima i taj fudbal, ima nešto. Šta rade te djevojčice, moraju imati neku priliku, da negdje provode to svoje vrijeme kvalitetno i da budu povezane s djecom koja odu svojoj kući i tamo ih čekaju roditelji. I to je negdje bio, taj spoj ta dva neka svijeta. I ono uvijek šta s djecom pričam i što pokušavam da u životu živim, to je taj neki princip jednakosti.

Emotivnost i optimizam je ono što je oduvijek Almu guralo naprijed. Toga joj nikada nije nedostajalo. Baš kao ni motivacije i dobre volje koju nesebično dijeli drugima. Nije joj bilo teško prihvatiti još jedan izazov. Osnovala je košarkaški klub za djevojčice, pod imenom G-Stars. Svoje prve, a kasnije i brojne druge koševke u klubu je kroz godine postojanja, postiglo oko 150 djevojčica.

Taj teren i ta dvorana je mjesto gdje smo svi jednaki i apsolutno ne poznaje razlike između toga iz kakvog okruženja dolaziš, kakva ti je porodica, jesu li ti roditelji obrazovani ili ne, šta imaš... Tih sat i pol, dva, vremena na terenu je prilika da su svi jednaki“, govori nam Alma.

G Stars, ime je koje nosi dvostruko značenje, slovo G oznaka je za Gračanicu i za girls. No, prije svega G Stars je lajtmotiv, odskočna životna daska za mnoge curice ovog kraja. Motivaciju i neke nove vidike sa drugim djevojkama u klubu pronašla je i do tad povučena Ajna Topić. Ajna je danas, zahvaljujući Almi, uspješna učenica prestižnog mostarskog Koledža ujedinjenog svijeta.

Otkako je izašla iz sjene predrasuda i kako je ona naziva „ograničenosti naša četiri zida“, Ajna je potpuno promijenila pogled na svijet koji je okružuje. Za Almu kaže da je njen uzor i njen heroj. I ne samo njoj. Najviše je, smatra Ajna, učinila za djevojčice iz alternativne skrbi. „Curicama koje nisu imale prilike kao ostali. Svi zajedno smo prije svega se osjećali kao jedna velika porodica, pa onda sve ostalo. U našem društvu ima još dosta toga da se uradi, zatvoreni smo u neka svoja četiri zida i rijetko se ko usudi suprotstaviti ta četiri zida i pokuša izaći iz svoje komforne zone. Mi smo te neke predrasude zajednički brisali, u školi, u gradu, na treningu“, priča Ajna, a Alma dodaje: „Biti heroj je pokazati nekome da i on može biti uzor. Od tih 150 djevojčica njih 70 će možda željeti isto što i ja, i to je uspjeh.“ Jer djeca su pravi heroji ističe ona. Neopisiv je osjećaj što mnoga od te djece, danas odrasli ljudi, Almu vide kao svoju mamu. „Svoj posao radim kroz emotivan pristup. Jako mi je to važno i tu negdje pronalazim svoj moto: Radi što osjećaš, osjećaj što radiš. Ja nekako živim tako život, SOS i košarka to je moj život, to sam ja“, zaključuje Alma na kraju našeg razgovora. A mi smo sigurni da će uz takvog trenera, uzora i heroja, brojna djeca uspjeti pronaći svoj životni put. Možda upravo na jednom od svjetskih košarkaških terena. Baš kao i Alma.



Alma i Ajna u prostorijama SOS Dječje selo BiH - Gračanica



Alma i Ajna u razgovoru s našom novinarkom

Istrajnost na putu ka stvaranju nekih novih heroja

PIŠE: Anisa Šetka

FOTO: Anisa Šetka i privatna arhiva sugovornica

Amra Viteškić, Senita Slipac i Amra Fajić, tri su Bosanke čiji je životni put bio potpuno različit, a cilj isti. U djetinjstvu pogođene ratnim traumama, odlučile su da će jednog dana kada odrastu učiniti sve da usrećuju djecu. Da ih paze, uče hodati, da ih slušaju i školuju i gledaju sretne. Svaka je na svoj način tu misiju i ispunila.

„Kao dijete koje je bilo prisutno tokom godina ratnih dejava u BiH bila sam fascinirana načinom na koji smo uskladili životne procese. Komšinicu nas je pozvala kod sebe u podrum, mama je nosila hranu koju smo imali, drugi su nosili posteljine, odjeću,... odjednom smo svi živjeli zajedno i dijelili lične stvari bez ikakvih pitanja i poteškoća.

Kasnije se to uzajamno pomaganje nastavilo, a meni je to bila potvrda da svaka dodatna podrška osnažuje pojedinca i olakšava mu borbu za stvaranje boljih životnih uslova”, kaže nam Amra Viteškić, nekadašnji projekt manager za deinstitucionalizaciju Dječijeg doma Tuzla organizacije Hope and Homes for Children.

Misija te organizacije bila je iskorijeniti institucionalnu brigu o djeci. Amra dodaje da je zajedno sa predstavnicima vladinog sektora i relevantnih međunarodnih stručnjaka u BiH učestvovao u kreiranju zakona, strategija, javnih politika i akcionih planova koji imaju za cilj unapređenje položaja djece bez adekvatnog roditeljskog staranja i porodica pod rizikom od razdvajanja u našoj zemlji. Posebno je ponosna na transformaciju domova i njihovom zamjenom sa servisima koji su bazirani na porodičnom modelu zbrinjavanja djece, a koji su zaživjeli i danas rade. Nažalost zbog sporog napretka u deinstitucionalizaciji, Hope and Homes for Children se 2021. povukao iz Bosne i Hercegovine. „Reformski procesi jesu dugi, ali ne mogu trajati vječno. Za donatore je bilo nevjerojatno da se za transformaciju institucije koja ima 100 djece mora odvojiti 10 godina”, kaže Amra i dodaje da je taj splet okolnosti bio posebno težak.

„Za mene je priča svakog djeteta koje nema svoju porodicu i koje je napušteno iz bilo kojeg razloga najtužnija na svijetu. Odrasla sam osoba i kada pokušam zamisliti da sam sama na svijetu bez igdje ikoga svog preplavi me osjećaj neopisive tuge, straha i panike”, dodaje Amra.

U zemlji gdje empatija postaje misaona imenica, a socijalni sistem kaska desetina godinama za državama EU, ove tri žene ne posustaju. Amra Fajić i sama je kao veoma mlada ostala bez oba roditelja. Svoj prvi posao dobila je u Domu za djecu bez roditeljskog staranja u Tuzli, gdje već 17 godina radi kao psiholog i pedagog.

Mnogo je pozitivnih priča koje nam Amra želi ispričati, ističući da bez pomoći donatora i nevladinih organizacija ne bi uspjeli. „Imali smo podršku Italijana kao donatora, projekata iz Holandije i ta je podrška zaista potrebna. Mi gledamo da iskoristimo sve kapacitete lokalne zajednice koje možemo iskoristiti da bi negdje što bolje funkcionisali jer nam nije cilj biti zatvoren i čekati samo ono što ti sistem da. Treba biti otvoren prema novim, reformskim procesima jer smatram da se u konačnici na taj način ta stigmatizacija prema i djeci i ustanovama razbija”, mišljenja je Amra. Najviše je boli kada djeca već odrastu i kada dođe vrijeme da napuste Dom. Upravo tada nastaju i najveći problemi jer sistem, čini se nema sluha koji bi osigurao bolje uvjete za funkcionalnu budućnost te djece. Samo iznimnim trudom i zalaganjem nekolicine nevladinih organizacija nekadašnja djeca iz Domova uspijevaju spremno zakoračiti u samostalan život. Jedna od takvih organizacija je Fondacija Bosana. Senita Slipac, nekada izbjeglica, kaže da je kao dijete odlučila da u životu želi omogućiti bolji život ljudima kojima je to najviše potrebno, svake godine sa svojim timom osigurava stipendije i školovanje djece iz alternativne skrbi.

U proteklih 12 godina ih je bilo više od 150. „Ja sam od vjerovanja da ako napravimo edukaciju boljom, pristup edukaciji više ljudi, onda mijenjamo svijet. Sve dok ti edukuješ čovjeka ti mu možeš davati puno više alata, a kroz edukaciju mu otvaraš vidike i pogled na bolji svijet“, priča Senita.

Naše sagovornice će gotovo stidljivo priznati da je sistem taj koji zakazuje. Upravo su Centri za socijalni rad ti koji na svaku prijavu zanemarivanja i zlostavljanja djece moraju reagovati, a djeca potom bivaju najčešće smještena smještena u Domove. Problem je kako kaže Amra Fajić, što Dom potom, umjesto privremenog postaje njihov stalni smještaj. „Kada je u pitanju društvo i sistem, kažu uvijek može bolje. Puno je problema, puno toga što treba riješiti u jednom sistemu da bi se poboljšao rad u ustanovama socijalne zaštite. Trebamo negdje poraditi ono što mi vidimo iz prakse. Obzirom koliko mi djece imamo, koliko djece prođe u ustanovi, vraćanje u biološku porodicu je zaista rijetko. Ne možemo reći da toga nema, ima, ali kod nas je zaista jedan jako veliki broj porodica koje ne mogu ispuniti uslove da se djeca vrate i onda oni ostaju ili u našoj ustanovi ili idu u neku drugu ustanovu“, govori Amra.

Amra Viteškić dodaje da se sistemi dječije zaštite bazirani na institucionalnoj brizi bave simptomima raspada porodica na način da djecu smještaju u institucije, ali ne utiču na uzroke i efekte siromaštva u porodici. „HHC je kroz proces transformacije u domovima razvijao nove servise kao što su Mobilni timovi za podršku porodicama i djeci, Dnevni centri, Prihvatilišta za djecu, Mali porodični domovi, Hrantieljstvo i Materinski domovi. Deinstitutionalizacija mora biti dio koherentnog okvira intervencija za jačanje sistema socijalne zaštite, zdravstva, obrazovanja i drugih ključnih oblasti važnih za podršku djeci i porodicama“, dodaje.

„Ja vjerujem u ono što kažu „it takes a village to raise a child“, da svi imamo doprinos u tome kako sredina odrasta, tu govorimo o djeci. Super je što ima nevladinih organizacija, super je što ima ljudi koji imaju novac i osviješteni su, žele da doprinesu da toj djeci sve omoguće. Ali ima i ona druga strana, socijalni radnici su preopterećeni, država njima ne daje dovoljno sredstava.

Pored sistemskih slabih karika, iskustva naših sagovornica su i neizostavne borbe sa predrasudama i stigmatizacijom, što se često čini poput borbe sa vjetrenjačama. Kako to prevazići? „Mislim da ne postoji recept, ali bih krenula od činjenice da nas psihologija uči da velika čovjekova moć leži u tome da mijenjanjem sebe možemo promijeniti svijet, jer ako promijenimo sebe tada podstičemo i sve naše bližnje da se mijenjaju. Pokrećemo lančanu reakciju na nivou čitavog društva. Tolerantan čovjek stvara tolerantno društvo puno poštovanja i obrnuto. Promjene počinju od nas samih, u našim mislima, kućama, dvorištima“, jasna je Amra Viteškić.

Djeci Doma ne treba sažaljenje, već ispružena ruka i razumijevanje, poručuje Amra Fajić. „Ta njihova komplet priča, ono šta oni prođu prije smještaja u Dom. Imamo djece koja odrastaju u Domu koja su tu kao bebe, gdje smo mi jedine odrasle figure, zamjenski roditelji koje oni upoznaju jer nemaju druge. Oni često znaju reći da je Dom jedina kuća koju imaju i uvijek gledamo na to da se to poštuje onako kako se oni predstavljaju da je to ogledalo naše velike porodice. Kroz sav taj život prije i u toku Doma oni se trude, uče, onoliko koliko mogu.“



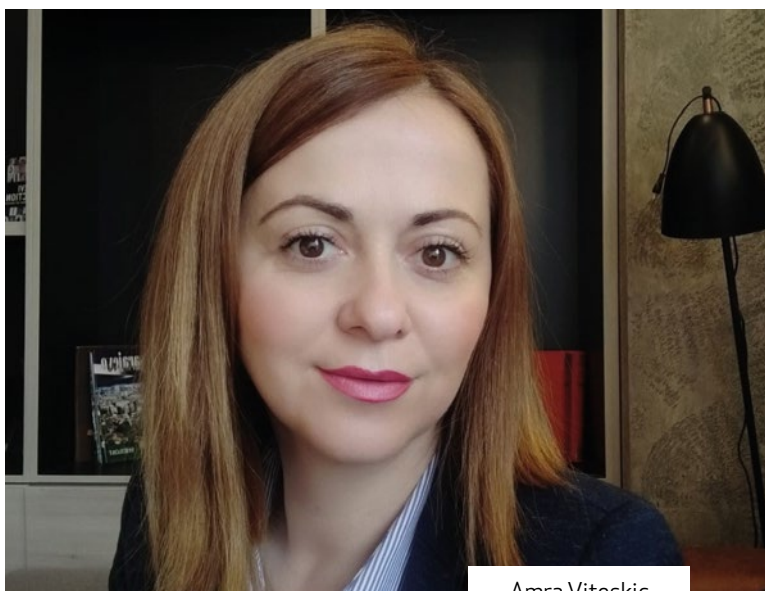
Amra Fajic

„Mi ne posustajemo, mi imamo i drugi i treći i peti način kako da im pomognemo. Mili u Tuzli je neko koga stalno spominjem i on mene jer je bio prvi od stipendista Bosanae. Možda bi i on danas priznao da je bio otpisan od svih, da ništa od njega neće biti ili da će biti neki prosječni momak. Ali na kraju on je dobio našu priliku za stipendiranje, završio je fakultet, završio magistarski i primjeran je građanin, divan. Sad je koordinator našeg afterschool programa u domu u Tuzli gdje je on faktički odrastao. On je po meni jedan od najboljih primjera. Imamo studenta koji je odrastao bez roditelja, koji je završio fakultet i sada radi u Oružanim snagama, jedini koji je otišao na prestižni Univerzitet u Englesku i tamo je bio među najboljih šest“, priča nam Senita i dodaje da sebe ne vidi kao nekog ko je heroj u cijeloj priči. „Heroj je neko ko ima tu jednu istrajnost u sebi, ako stvarno u nešto vjeruješ, ako stvarno nešto želiš u životu, ako stvarno misliš da si u nečemu dobar i da to treba da imaš i ako si istrajan u tome, svaka ti čast. To je heroj. Ne mora heroj uvijek biti neko ko spašava nekom život, ali je stvarno za mene heroj neko ko se uporno bori i neodustaje i ta upornost će se kad, tad negdje pokazati, neko će i prepoznati taj trud“, kaže ona.

„Istinski heroji u ovom kontekstu priče jesu djeca koja uz teške životne okolnosti iskažu motiviranost i borbenost da od sebe naprave mladu osobu, sutra odraslog čovjeka vrijednog poštovanja. Uvijek i iznova njima naglašavam koliko sam ponosna na njih i koliko cijenim njihovo poštenje, marljivost i trud jer samo oni znaju kako su se i sa čim borili unutar sebe“, ističe za kraj Amra Viteškić.



Senita Slipac



Amra Viteškić

“

Djeci doma ne treba sažaljenje, već ispružena ruka i razumijevanje.

- Amra Fajić

”

PRIDE model edukacije hranitelja je uspio jer smo vjerovali u proces

PIŠE: Anisa Šetka

FOTO: Privatna arhiva Udruženja certificiranih trenera hranitelja i Kinderperspectief

Kriza društveno-političkog sistema, hiperinflacija, ratovi, izbjeglištvo, društveni potresi i individualne tragedije prostora ex Jugoslavije doprinjeli su da se sistem hraniteljstva, tradicionalno njegovan od tridesetih godina dvadesetog vijeka, sa velikim brojem hraniteljskih porodica i smještene dece u njima, ozbiljno uzdrma. Nedovoljan broj zaposlenih na poslovima hraniteljstva, neredovne isplate hranarine za djecu, odsustvo monitoringa i adekvatne podrške tokom tog teškog perioda, dovele su do otkaza više od trećine hraniteljskih porodica. Posljedica? Smještaj, ili povratak u institucije za djecu i mlade bez roditeljskog staranja.

Da rast i razvoju kolektivnom okruženju, bez obzira na standard istih nije isto što i život u svojoj ili zamjenskoj porodici, nije nepoznanica i konstantan je izvor zabrinutosti stručnjaka iz te oblasti. Jedna od njih je i Željka Burgund iz Udruženje stručnjaka za podršku deci i porodici "FICE SRBIJA". „Mi koji smo PRIDE treneri i primenjujemo PRIDE metodologiju u svom profesionalnom okruženju, držimo se slogana "Veruj u proces"/ „Trust in Process“ imajući u vidu da gde je god PRIDE došao, priča o dobroj praksi hraniteljstva je zaživela“, kaže nam Željka.

PRIDE je skraćenica od Parents (roditelji), Resources (resursi), Information (informacije), Development (razvoj), Education (edukacija), a što pokazuje šta obuhvata ovaj model edukacije hranitelja. Na pitanje o tome kako se našao jezik razumijevanja Željka ističe: „Mislim da je prava snaga PRIDE-a upravo u tome što je namenjen profesionalnom razvoju pojedinaca i porodica, kao i same usluge hraniteljstva, a čini dodatno, veliku dobit ličnom razvoju svakog pojedinca koji prođe kroz ovaj program.

Svi su pojedinačno dali doprinos razvoju programa: deca na hraniteljstvu, usvojena deca, hranitelji, usvojiooci, stručnjaci za brigu o deci, biološki roditelji, profesori univerziteta i kako oni sami kažu ovaj program je nastao kao rezultat saradnje nacija. Zato i jeste toliko izuzetan. Osim što nam nudi specifična znanja o dečijem razvoju, osvetljava aspekt traume i gubitaka u hraniteljstvu i usvojenju, insistira na značaju jačanja porodičnih odnosa i negovanju celoživotnih veza, posebno nas suočava sa istinom da ništa u ovom segmentu zaštite dece i porodice ne možemo da ostvarimo sami“.

Priča o uspešnosti PRIDE-a nije nešto što je došlo preko noći, a put koji su prešli bio je trnovit i težak. I tako pune 22 godine. Suada Selimović, predsednica Udruženja za edukativnu i savjetodavnu podršku hraniteljstvu/udomiteljstvu Federacije BiH prisjeća se svojih početaka. „Za mene, kao i za druge, u procesu edukacije bila je teška spoznaja da sam i ja, nesvjesno, bila „saučesnik“ u procesu izmještanja djece iz porodica i premještanja djece iz ustanove u ustanovu, a sve smatrajući da je to u njihovom najboljem interesu. Nakon edukacije svaki zahtjev drugačije gledam, preispitujem, i zajedno sa kolegicama i kolegama u centrima za socijalni rad pokušavam

iznaći drugi mogući oblik zaštite“. Ne poriče da i danas nailaze na brojne prepreke: „Za sve nas veliki je profesionalni i ljudski izazov što često nije moguće dijete smjestiti kod hranitelja, jer nemamo odgovarajuće hraniteljske porodice ili drugi porodični oblik zaštite.“ Ipak, Suada ne može sakriti ponos postignutim. „Mi danas konačno imamo Zakon o hraniteljstvu u Federaciji BiH koji je po prvi puta posebno regulisao hraniteljstvo, što uključuje o obaveznu edukaciju hranitelja, samim tim je donesen program obuke, a 39 je certificiranih edukatora hranitelja. Uz to propisana je obavezna edukacija za sve postojeće i potencijalne hranitelje. Znači imamo pozitivne iskorake u razvoju hraniteljstva na koje smo ponosni, ali na tome treba i dalje raditi kako bi, a u slučaju potrebe, bilo više smještaja u hraniteljsku porodicu umjesto u instituciju. Naime, propisana je obavezna edukacija hranitelja ali ne i profesionalaca koji rade sa njima. Pozitivna promjena je što od 2019. godine imamo Udruženje certificiranih trenera hranitelja, što smo se umrežili kako na nivou Federacije tako i na nivou kantona i što lakše komuniciramo i saradujemo kao članovi tima. Promjena je što mi „treneri“ govorimo istim jezikom i brzo se razumijemo i imamo isti cilj...da svako dijete odrasta u porodičnom okruženju“.

Vodilja ka tom cilju je, naglašava Željka, sama vjera u proces. Naravno, on ne smije i ne može biti teret koji će nositi samo jedna osoba. „Samo kao igrači u jednom dobrom timu koji sačinjavaju dete-hraniteljska porodica-njegova biološka porodica - profesionalac i okruženje u kojem se dešava hraniteljstvo- možemo da postignemo rezultat. A rezultat je zdrava ličnost i solidna životna perspektiva za decu koja su morala biti izdvojena iz svojih porodica, privremeno ili trajno“, ističe Željka.

„Kao predsjednica Udruženja za edukativnu i savjetodavnu podršku hraniteljstvu/udomiteljstvu u Federaciji BiH ponosna sam na proces uvođenja promjena u oblasti hraniteljstva, a to je promjena na ličnom nivou profesionalaca u pristupu u zaštiti djece koja je rezultat iskustvenog učenja i edukacije u okviru „pride“ projekta. Mi profesionalci, sada treneri u oblasti hraniteljstva, smo postali „promjena“ i mi smo akteri promjena u oblasti hraniteljstva i zaštite djece bez roditeljskog staranja“, dodaje Suada. Međutim, ona je svjesna da uprkos izuzetnim rezultatima koje su postigli, na putu ka ostvarivanju cilja ih čeka još mnogo toga. „Nakon edukacije hranitelja, desio se paradoks da su hranitelji upoznali novi „pride“ model brige o djeci dok to većina profesionalaca koji rade sa njima još uvijek nije. Zbog toga još uvijek nemamo kritičnu masu educiranih profesionalaca koji u centrima za socijalni rad rade sa djecom i svakodnevno donose odluke o njihovim sudbinama. A upravo oni bi trebali biti pokretači promjena, ali nisu imali priliku da pohađaju edukaciju, odnosno dožive „promjenu“ na ličnom nivou“. Ipak, Suada nema sumnji ili svojbi u budućnost PRIDE-a. Ključ za uspjeh je po njenom mišljenju jednostavan.

„Profesionalci koji u okviru procesa edukacije dožive promjenu tek su onda i sami nezaustavljiv pokretač promjena u svom okruženju i u svojoj instituciji. Nikako ne mogu biti ravnodušni kada se donose odluke o sudbinama djece a koje, zaista, nisu u njihovom najboljem interesu“, jasna je Suada.

Željka je još odlučnija kada govori o dosadašnjem, ali i budućem uspjehu PRIDE-a: „Ako bi se možda mogle pomenuti neke prepreke ili ograničenja, nikako poraz, to je činjenica da svaka inovativna praksa traži vreme, posvećenost, strpljenje, adaptaciju koja postaje logična protokom vremena i neodustajanje od onoga što je pravi kvalitet, vrednost, univerzalni standard. Kako nas već PRIDE o tome uči savladali smo mnoge od odgovora na pitanja kao npr. da li je patnja nesrećnog deteta u Meksiku, Alžiru, Maleziji ili u Finskoj manja od patnje deteta na nekoj drugoj destinaciji...odgovor je NE...jer se radi o patnji deteta. Zato je ovaj model prakse sa svoje dve komponente, pripremom i obukom pre smještaja dece i kontinuiranom podrškom tokom trajanja usluge hraniteljstva vanvremenski i univerzalan za sve nacije, kulture, sisteme i porodične koncepte odgajanja dece“, kaže nam.

Brojke dovoljno kazuju, poručuje predsjednica Udruženja Suada Selimović: Rezultat edukativnih aktivnosti koje su realizirali članovi Udruženja su godišnje oko 150 educiranih polaznika edukacije na godišnjem nivou. Navedeni podaci potvrđuju da se mijenja svijest ljudi i da se povećava broj potencijalnih hraniteljskih porodica. Također, sve više porodica koje su bile opredijene za usvojenje odlučuje se za hraniteljstvo.



Željka Bargund

Naša potreba je da postoji mogućnost izbora, da institucija nije jedina opcija, da dijete koje je tek rođeno i nema biološku porodicu koja mu može pružiti odgovarajuću brigu i zaštitu ima drugu "mamu" čiji će miris i toplinu osjetiti, sa kojom će se osjećati sugurno i voljeno, steći povjerenje u ljude i moći u svom životu vjerovati ljudima, vjerovati da neće opet biti ostavljeno".

Za kraj Željka Burgund ima posebnu poruku: „Što se tiče hranitelja, mogu samo da kažem da im se duboko klanjam i pokazujem bezrezervni respekt njihovoj ulozi zamenskog roditelja, za koju nam je iskustvo reklo da je čak i više od roditeljstva. Više, jer nosi dodatnu odgovornost i podršku u reparaciji traume koju svako dete bez roditeljskog staranja pretrpi. Budućim hraniteljima poručujem: „Verujte u proces...“ ako vas je nešto nagnalo da se prijavite na obuku za hranitelje, samo napred!“ Za ovo se opredeljuju samo odabrani. Oni sa istančanim osećajem za prave vrednosti. Hvala vam u svoje ime i u ime mnoge dece što ćete ih primajući ih u svoje okrilje zaštititi od mnogih nevolja i ponuditi im toplinu porodičnog doma.“



Suada Selimovic sa trenerima



Edukacija za trenere

Entuzijazam i kako ga očuvati u radu?

PIŠE: Aleksandar Đokić

FOTO: Privatna arhiva sugovornika i Kinderperspectief

Rad s decom i mladima iz ranjivih kategorija iako ispunjavajuć, pun je izazova, teških odluka, bolnih trenutaka, neizvesnosti, velikih borbi... Posao nabijen takvim intenzitetom događaja i emocija s godinama uzima danak i stoga se postavlja pitanje kako ne izgoreti i sačuvati entuzijazam. O ovom pitanju razgovarali smo sa četvoro stručnjaka koji u domenu socijalne zaštite i radu sa decom i mladima zajedno imaju skoro 70 godina radnog iskustva.

Naši sagovornici već na početku ističu kako ono što rade nije posao nego poziv i kako je on zapravo pronašao njih, a ne oni njega. Iako su se u radu s decom našli igrom slučaja ili sudbine svima je zajedničko da se oni i njihov poziv i nakon toliko godina rada još uvek dobro razumeju. Važnu ulogu u svemu naravno imao je i entuzijazam. Entuzijazam za kojeg kažu da zaista pravi razliku jer donosi i čuva svežinu koja omogućava prisutnost i autentičnost te stvara prostor za alternativna rešenja.

... je kada juriš kolege da se sa njima konsultuješ u vezi nekog slučaja kako bi ga sagledao iz više različitih uglova i našao najbolje rešenje. Entuzijazam je i kada se prvo razljutiš što neko drugi nema entuzijazma, a posle pokušavaš da ga obodriš. (Bojana Petrović, Centar za zaštitu odojčadi, dece i omladine Zvečanska) ... je unutrašnja energija koja se akumulira postizanjem pozitivnih rezultata u poslu ili aktivnostima koje sprovodim, a koja svojim prisustvom rađa nove ideje za nove poduhvate, nove pristupe i nova rešenja. (Vesna Popović, Gradski centar za socijalni rad u Beogradu)

... je energija koju osećam u vezi sa nekom temom ili aktivnošću, koja me intrigira, budi i pokreće na akciju. (Ljubiša Jovanović, Centar za zaštitu odojčadi, dece i omladine Zvečanska)

Šta je za vas entuzijazam?

- Pokretač
- Unutrašnja energija
- Uzbudjenje
- Proces
- Unapređenje svega čime se bavimo

Entuzijazam...

...predstavlja odnos prema svim segmentima življenja, proces, kretanje, unapređenje svega čega se dotaknemo i čime se bavimo. Neka vrsta uzbuđenja i zainteresovanosti da se kroz život kreće uz zanos, pokušaj snalaženja i kretanja u haosu i brzini koje pokušava da nametne savremeno doba. Entuzijazam pomaže da se ukloni magla ispred očiju kako bi uspeali čvrsto da idemo napred. (Marko Glišić, Centar „Jaki mladi“, Fondacija SOS Dečija sela Srbija)

Šta je potrebno za očuvanje entuzijazma?

- Podsećati se dobrih ishoda ili koraka/ trenutaka na "putu"
- poznavati sebe, svoje granice, sposobnosti i mogućnosti i kontinuirano ih preispitivati
- znati kada prepuštate, kada tražite pomoć, a kada preuzimate odgovornost
- raditi ono „malo“ što možeš - retki su „epohalni“ doprinosi, ako ih i ima, oni dolaze kao plod sveg tog „malo“ što radimo
- Umrežavanje i povezivanje organizacija koje rade s decom i mladima



Bojana Petrović

Bojana Petrović:

Entuzijizam proizilazi iz svesti da si tu gde treba da budeš, da si na poziciji iz koje možeš nekome da pomogneš i zahvalnosti na toj prilici. Važno je podsećati se dobrih ishoda ili koraka/ trenutaka na „putu“. Deljenjem entuzijazma sa kolegama on se umnožava.

Marko Glišić:

Na prvom mestu je izgradnja specifičnog odnosa sa svakom mladom osobom. Bez uzajamnog poverenja nema ni saradnje, a ni uspeha. Iskren i fer odnos je nešto što mi pomaže u radu. Slobodno mogu reći da su mladi koji potiču iz alternativne brige izgubili poverenje u ljude, društvo, zajednicu, osećaju se usamljeno i odbačeno i često su nepoverljivi i u grču da će ih neko ponovo izneveriti. 18 godina rada sa njima govori mi da ipak mogu pronaći i imati osobu od poverenja samo za to je potrebno vreme i rad na sebi. Imam dovoljno vremena da izgradimo korektan odnos, a sa mnogima taj izgrađen odnos dugo traje i dan danas. Meni je stalo do njih i važno mi je da urade nešto od sebe, postanu samostalni, nađu dostojan posao i ostvare se kao ljudi. Pozitivni primeri mladih koji su danas uspešni jesu motivacija i podstrek za nove mlade koji stasavaju. Umrežavanje institucija i organizacija koji rade sa ovim mladima je nešto o čemu se mnogo govori u poslednje vreme. Zagovaram povezivanje, razmenu informacija, zagovaranje. Posao koji radim jako je složen i kompleksan i jedino udruženim snagama možemo izvesti ove mlade ljude na pravi put. Smatram da je umrežavanje čarobni štapić od koga mladi ljudi mogu imati samo dobrobit.



Marko Glišić

“

“Sve se može i ništa ne mora.”

- Vesna Popović

”

Ljubiša Jovanović:

Važno je, presvega, da razlučimo šta je našoj zoni odgovornosti i da delujemo u okviru nje. Da se ne bavimo šta je neko drugi trebalo da uradi, da ne eksternalizujemo stalno i stvaramo doživljaj unutar sebe da bismo bili super i da bismo super radili samo da imamo uslove za to. Naravno, ima stvari koje nisu samo do nas. Potrebno je ukazivati na njih i to je naša odgovornost, ali to ne znači da nas oslobađa svake odgovornosti ono što drugi nisu uradili ili rade pogrešno. Prepoznati gde smo uspešni, a gde nismo. Nahraniti se iz svakog uspeha, jer nema tih para ili drugih vrsta naknade za one koji pomažu ljudima koje mogu da potkrepe naš rad kao doživljaj da smo nekome stvarno pomogli. A dešava se da to ne vidimo. Zdrava doza ponosa. I konačno, biti svestan onoga što jesmo, što umemo i što ne umemo, priznati ono što jeste, ne zavaravati se, ne praviti se kao da ne postoji.

Nismo mi jedini koji nekome pomažemo, tvoja podrška je možda samo „ciglica u kući“ koju će neko sazidati za sebe kada ugradi i sve te druge ciglice. No, možda bi se bez tvoje ciglice sve srušilo ili je ona dala volju da se zida. Neki ljudi nemaju više volje da se bore, jedina volja koja im dolazi možda dolazi iz tebe. Prepreke koje doživljavaš kao nešto što te sprečava da radiš svoj posao jesu upravo ono što treba da savladaš u svojoj zoni odgovornosti, to je tvoj posao.



Ljubiša Jovanović



Vesna Popović

Vesna Popović:

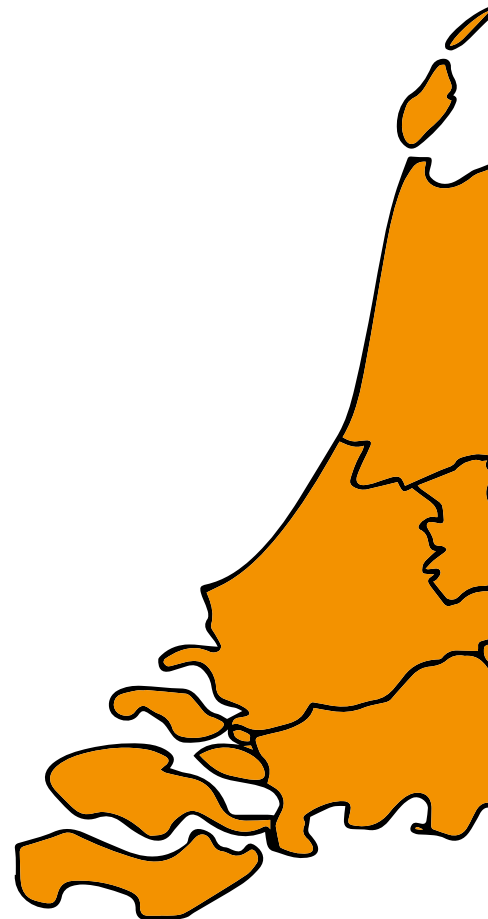
Da bi se entuzijazam stvorio, održao i razvijao neophodno je uvek i pre svega pravilno balansirati svojim znanjem, veštinama, vremenom, potrebama i svim drugim važnim životnim stvarima. Sa druge strane, važno je imati osećaj da je vaš rad prepoznat, podržan i kontinuirano osnaživan. Potrebno je poznavati sebe, svoje granice, sposobnosti i mogućnosti i kontinuirano ih preispitivati, a to znači znati kada prepuštate, kada tražite pomoć, a kada preuzimate odgovornost. Na taj način, svaki posao se lakše podnese.

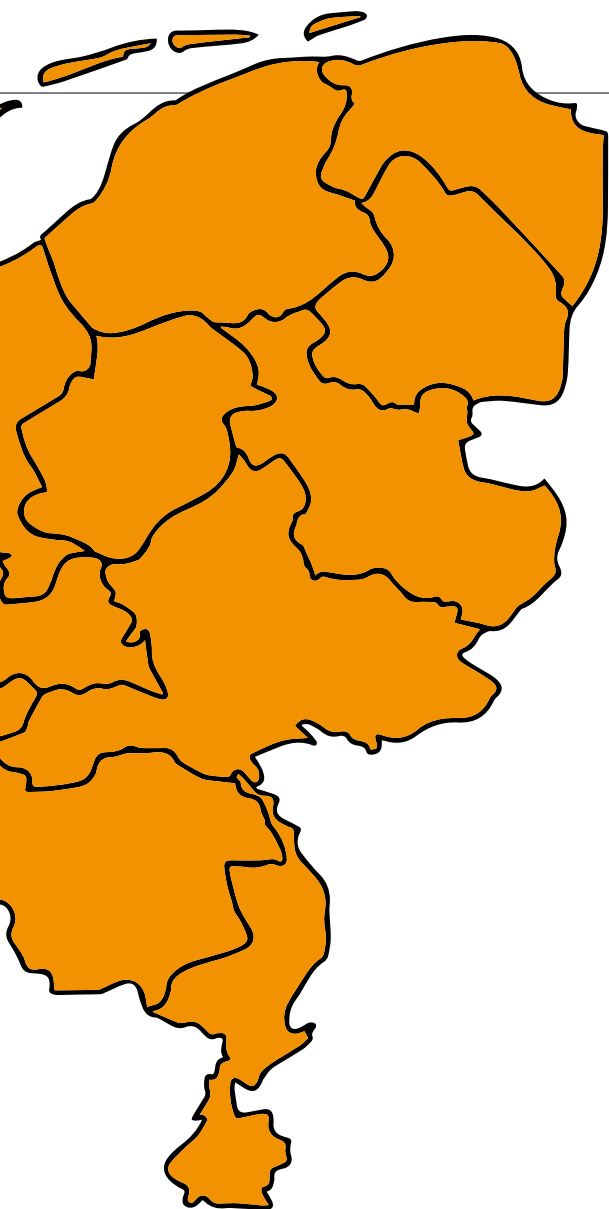
Nizozemska

U svakom broju našeg časopisa uz priče iz regije svoje mjesto će u okviru teme naći i jedna gostujuća država. U prvom broju to je Nizozemska.

Više je razloga za izbor baš ove države kao gosta na temu Heroji. Prvi je taj što smo baš tamo pronašli dvije divne priče koje proširuju okvire naše teme. Jedna od njih opisuje kakav je to put heroja u okviru rada organizacije "Dagelijks Bestaan" u okviru njihovog sigurnog smještaja i dnevnog centra za mlade. Druga je pak o obiteljskoj kući Infinito, o Karin i Marku koji pružaju specijaliziranu pomoć djeci koja su doživjela višestruke traume. Mogli bi navesti još neke druge razloge, ali tu je i onaj lokal-patriotski. Organizacija Stichting Kinderperspectief koja stoji iza ovog časopisa je iz Nizozemske i ovo prvo gostovanje je gotovo kao da smo i domaćini 😊.

Prije najavljenih priča u Info panou možete saznati neke osnovne podatke o sustavu alternativne skrbi Nizozemske.





Nizozemska je dio Kraljevine Nizozemske. Parlamentarna je ustavna monarhija, kojoj je na čelu vlade premijer, a na čelu države kralj.

Glavni grad: Amsterdam

5 asocijacija na državu:



Iako je ova zemlja preplavljena poljima tulipana, tulipani zapravo ne potječu iz Nizozemske već su u nju doneseni početkom 16.st. iz Turske



Jedina obuća koja je nekoć mogla pomoći u kretanju kroz vlažno i blatno tlo; danas je to obuća na kojoj se najbolje zarađuje – godišnje se u Nizozemskoj proda oko **3,5 milijuna** klompi



Stara nizozemska izreka kaže „Bog je stvorio svijet, a Nizozemci su stvorili Nizozemsku!“. I to uz pomoć vjetrenjača kojima su ispumicali vodu.



Ovaj simbol dolazi od imena kraljevske obitelji Oranje (nizozemski oranje = narančasta)



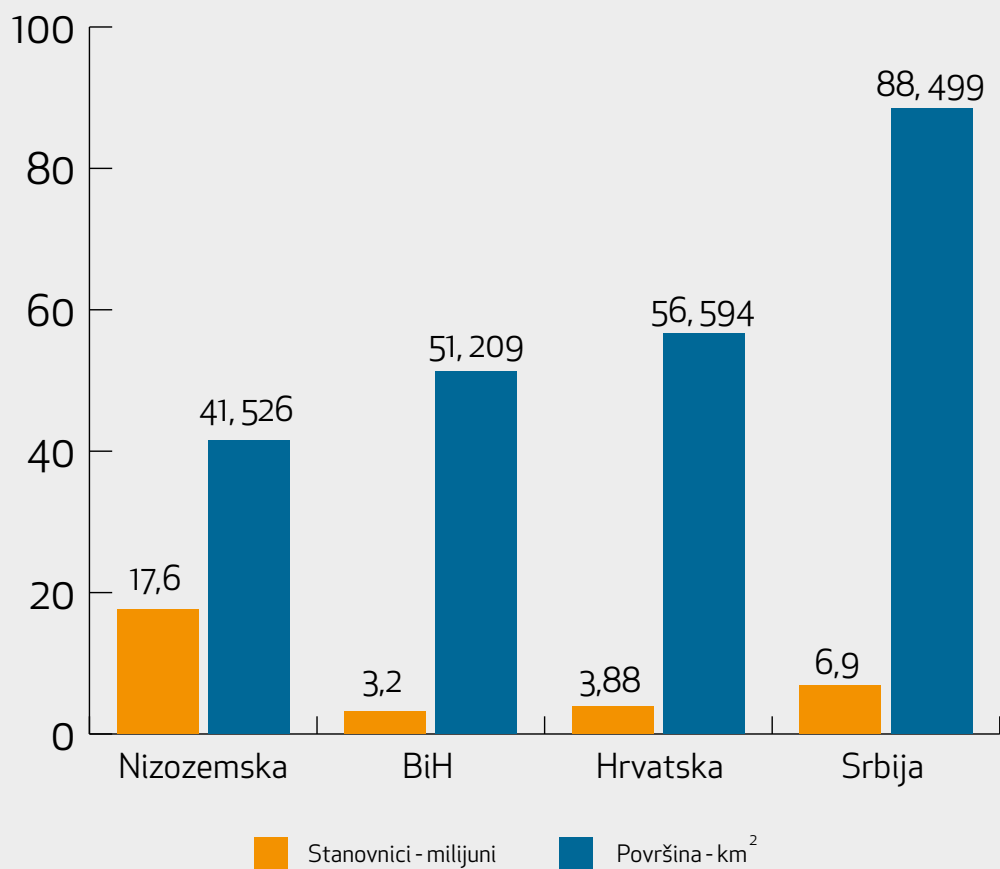
U Nizozemskoj ima više bicikala nego ljudi, a s obzirom da je ovo najgušće naseljena zemlja u EU radi je o pozamašnim brojevima

Površina: 41,500 km²

Broj stanovnika: 17.6 milijuna (Eurostat, 2022.)

Nizozemska je najgušće naseljena država u EU

Usporedba država s obzirom na površinu i broj stanovnika



Skrb o djeci i mladima

Skrb o djeci i mladima u Nizozemskoj donošenjem Zakona o mladima 2015. financijski je stavljena u nadležnost lokalnih vlasti. Glavna intencija ove odluke bila je staviti **fokus na prevenciju** i doći što bliže obiteljima kojima je potrebna podrška kroz **pružanje usluga u zajednici**.

Od 3,3 milijuna¹ djece u dobi od 0-18 godina, 12,5%² njih je 2020. trebalo neki oblik dodatne stručne podrške. Većina (čak 82%) tu je podršku dobila bez izdvajanja iz obitelji kroz dostupnost i intervencije stručnjaka u raznim oblicima aktivnosti u kojima djeca sudjeluju u svojoj lokalnoj zajednici (od škola pa sve do sportskih organizacija) te kroz rad mobilnih timova. Ipak nešto više od 40,000 djece i mladih izdvojeni su iz svojih obitelji i smješteni u jedan od oblika alternativne skrbi.

Oblici alternativne skrbi u Nizozemskoj su obiteljski tip skrbi (udomiteljstvo i obiteljski domovi) te rezidencijalna skrb (male grupe otvorenog tipa te zatvoreni oblici skrbi – tzv. sigurni smještaj i maloljetnički zatvori).

U 2020. 63% djece smješteno je u obiteljski tip skrbi, 43% u rezidencijalni oblik – male grupe otvorenog tipa i 5% u zatvoreni oblik skrbi. Ukupan zbroj postotaka je veći od sto jer je tijekom godine određen broj djece promijenio oblik smještaja (prešao iz rezidencijalne u obiteljski tip i obrnuto te tako bio korisnik više oblika skrbi unutar jedne godine).³

Rezidencijalni oblici skrbi:

- Male tretmanske grupe
- Centri za pripremu za samostalni život
- Sigurni smještaj
- Skloništa za hitni prijem

U okviru pravosudnog sustava nalaze se maloljetnički zatvori za mlade u sukobu sa zakonom, a zdravstvenog psihijatrijske bolnice za mlade i ustanove za mlade s intelektualnim teškoćama.

Veličina grupe koja čini jednu zajednicu može varirati od 4 do 12 članova. Smještaj (stan, kuća) nalazi se unutar lokalne zajednice. Ovisno o individualnim potrebama djeteta ili mlada osoba može biti na polu-rezidencijalnom ili punom smještaju. U okviru rezidencijalne skrbi mladi uz smještaj, školovanje, slobodne aktivnosti imaju redovite individualne sastanke radi evaluacije, feedbacka i daljnjeg planiranja tretmana te individualne ili/i grupne tretmane/terapije. Paralelno stručni tim organizacije intenzivno radi i s obitelji mlade osobe.

1 Izvor: Ministarstvo zdravlja, socijalne skrbi i sporta, 2021

2 Izvor: Jeugdzorg Nederland, fact-sheet, 2021.

3 Izvor: Jeugdzorg Nederland, fact-sheet, 2021.

Obiteljski tip skrbi uključuje

Udomiteljstvo koje može biti:

- kratkoročno (kada se očekuje kako će uvjeti u razdoblju do godine dana biti sigurni za povratak djeteta) i dugoročno;
- u punom opsegu (full-time) i povremeno (part-time). O part-time udomiteljstvu radi se kada dijete odlazi udomiteljsku obitelj tijekom vikenda, praznika te drugih izazovnih i teških perioda za obitelj
- tradicionalno i specijalizirano. Specijalizirano udomiteljstvo je oblik kod kojeg je jedan od udomitelja profesionalac iz područja pomagačkih struka i dodatno educiran u području specijalizacije te je plaćen za svoj posao.
- Udomitelji u radu imaju redovitu podršku i pomoć profesionalaca – psihologa, socijalnog radnika, socijalnog pedagoga.

Obiteljski domovi su oblik smještaja u kojem obitelj skrbi o manjoj grupi djece (do šest). Ovaj oblik skrbi može biti:

- privatni gdje obiteljski dom funkcionira kao samostalna firma te kao dio neke organizacije unutar koje su pružatelji skrbi plaćeni kao zaposlenici te organizacije. Obiteljski domovi koji funkcioniraju privatno od države dobivaju mjesečne financijske iznose od države kojima podmiruju sve potrebe djece (uz hranu, odjeću tu su i slobodne aktivnosti, terapije...), ali i vlastite profesionalne potrebe (supervizije, coaching, podršku vanjskog tima stručnjaka).

Obiteljski domovi moraju zadovoljiti sve administrativne, tehničke i druge kriterije kao i ustanove koje pružaju uslugu smještaja. Jedan od članova obitelji mora biti profesionalac pomagačkih struka te dodatno educiran za rad sa specifičnim teškoćama djece o kojoj skrbe.

Djeca i mladi u udomiteljskim obiteljima mogu ostati do 21. godine, što može biti produženo do 23. godine. U rezidencijalnoj skrbi djeca mogu ostati do 18. godine nakon koje mogu aplicirati za produžetak smještaja do 21. godine.

Obiteljska kuća „Infinito“ – sigurno mjesto za djecu s iskustvom traume

RAZGOVARA: Ljiljana Ban

FOTO: Privatna arhiva obitelji Zanin

Rad s djecom podrazumijeva i stalni rad na sebi. Rad na sebi znači i rad na svojim slabim točkama, na vlastitim okidačima. Djeca s kojom radimo imaju nevjerojatan osjećaj za pronalaženje naših slabih točki, onoga što te najviše boli. Stoga je naš posao kontinuiran rad na sebi – vidjeti gdje su nam slabe točke, što to nismo riješili sami sa sobom, na čemu trebamo raditi.

Za sve koji su ikada imali priliku upoznati Karin Zanin, nema dvojbe – Karin je u svakom pogledu oličenje jedne prave heroine. No, ovaj put ne donosimo priču o Karin kao predivnoj osobi i stručnjakinji u toliko mnogo područja već o Karin kao vlasnici obiteljske kuće Infinito koju vodi zajedno sa svojim suprugom Markom. Karin nam je u intervjuu opisala o kakvoj se kući radi, objasnila važnost kontinuiranog rada stručnjaka na sebi te značaj rada s biološkom obitelji djeteta koje ima iskustvo višestrukih trauma.

Možete li se kratko predstaviti?

Ja sam Karin, imam 34 godine. Biološka sam majka jednog djeteta i vlasnica obiteljske kuće Infinito. Specijalizirana sam terapeutkinja za traumu i stabilizaciju, socijalna radnica. Stručnjakinja sam za obiteljske konstelacije te držim predavanja studentima iz tog područja kao i treninge za profesionalce. Prije otvaranja kuće Infinito (2020.) dvanaest godina sam radila kao socijalna radnica na poslovima pružanja podrške udomiteljima kronično traumatizirane djece.

Kako ste se odlučili za osnivanje kuće Infinito?

Prije otprilike 5 godina na tadašnjem poslu upoznala sam trogodišnju djevojčicu koja je već do tada doživjela mnogo trauma. Između ostalog i seksualno zlostavljanje. Stanje u njezinoj udomiteljskoj obitelji nije bilo dobro te je djevojčica morala biti hospitalizirana. U tom trenutku nije imala nikoga u pratnji te sam ja odlučila biti s njom tijekom cijelog njenog

boravka u bolnici (spavala sam u bolnici, pružala joj toplinu i skrb). Da bi djevojčica mogla biti otpuštena iz bolnice potrebno joj je bilo naći smještaj u nekoj obiteljskoj kući. Od voditelja slučaja Mark i ja smo dobili pitanje koje je vrlo neuobičajeno u sustavu skrbi, a to je: „Jesmo li mi spremni primiti ju?“... „jer smo bili jedini koji su uspjeli doprijeti do nje, povezati se s njom“. Mi smo pristali i shvatili da je to nešto što bi željeli raditi u budućnosti. Djevojčica je bila neko vrijeme kod nas dok joj nije nađen adekvatan smještaj, no i dalje smo u kontaktu i to će tako ostati sve dok je to u najboljem interesu djevojčice.

Mark je nakon toga odlučio završiti studij socijalnog rada, a ja sam zatrudnjela. Sam porod bio je jako težak, toliko da sam nakon poroda završila u centru za rehabilitaciju gdje se dogodio onaj trenutak osobnog preispitivanja – što doista želim od svog života. I tada sam u potpunosti shvatila da želim imati obiteljsku kuću, pružiti dom djeci u potrebi.



Karin i Mark Zanin

I tako ste 2020. sa suprugom Markom osnovali obiteljsku kuću Infinito. Možete li nam opisati o kakvoj kući se radi?

Naša obiteljska kuća može se definirati kao oblik rezidencijalne skrbi, ali s vrlo malim brojem djece. Za otvaranje obiteljske kuće potrebno je ispuniti gotovo sve kriterije koji se moraju ispuniti prilikom otvaranja neke ustanove koja smješta veći broj djece. Odnosno moraju biti zadovoljeni svi uvjeti za dobivanje potvrde kvalitete – mi moramo biti profesionalci, uz našu struku moramo imati i potvrdu o završenom nizu posebnih edukacija...).

Za razliku od udomiteljske obitelji gdje se djeca koja dolaze na smještaj uklapaju u postojeći obiteljski život naš pristup se temelji na prilagodbi individualnim potrebama svakog djeteta i konstantnom praćenju, prilagodbi i regulaciji emocija kako bi osigurali uvjete što rjeđeg vraćanja djeteta u stanje traume. Pri tome mi sami imamo različite uloge – mi smo figura stabilnosti za koju se djeca mogu vezati, odgojitelji – netko tko je uvijek kraj njih, ali također mi smo njihovi terapeuti – pružajući im stalnu stručnu podršku u cilju oporavka.

To naravno ne radimo sami, podršku i pomoć naša djeca dobivaju i od drugih stručnjaka s kojima stalno surađujemo - razmjenjujemo informacije i konzultiramo se. Zapravo u stalnom smo kontaktu sa cjelokupnom mrežom ljudi koji brinu o djetetu – od već navedenih terapeuta, psihologa do učitelja, zakonskog skrbnika, bioloških roditelja u cilju zajedničkog rada na oporavku i dobrobiti djeteta. Naravno, svi aspekti rada moraju biti zabilježeni u pisanom obliku te je naša zadaća pisati i niz izvješća – od onih o svakodnevnom radu do izvješća za sud pri odlučivanju o daljnjim mjerama i sl. Uz sve navedeno treba se imati na umu da je obiteljska kuća zapravo oblik privatnog poduzeća i uključuje sve poslove iz tog područja (financije, administracija...).

O koliko djece trenutno brinete?

Obiteljske kuće pružaju smještaj za mali broj djece. Mi smo od početka odlučili kako ćemo pružiti smještaj za maksimalno četvero djece. Profesionalni smo odgojitelji, specijalizirani za rad s djecom koja su proživjela kroničnu traumu. Kako je značajan broj djece koji dolaze kod nas doživio i gubitak roditelja, specijalizirali smo se i za rad s gubitkom i žalovanjem.

Naša želja je također da u našoj kući pružamo smještaj braći i sestrama (kako se ne bi razdvajali), starijoj djeci – tinejdžerima te djeci koja se nalaze na opservaciji. Neka djeca, dakle kod nas dolaze na duže vrijeme, a neka na kraće – samo tijekom opservacije i to se unaprijed zna. Ukupno, imamo tri mjesta za smještaj djece na duže vrijeme i jedno mjesto za djecu koja se nalaze na opservaciji.

Trenutno je kod nas dvoje djece, brat i sestra. Dvoje tinejdžera je nedavno otišlo iz naše kuće. Jedan je bio kod nas za vrijeme trajanja opservacije, a drugo dijete je vraćeno u svoju biološku obitelj.

Imate li podršku države (sustava) u svom radu s djecom? Na koji način to funkcionira?

Mark i ja imamo svoj tim. To su dvoje stručnjaka (psiholog i socijalna radnica) koji dobivaju dio financijske naknade iz dijela prihoda naše kuće s kojima smo konstantno u kontaktu i s kojima zajedno promišljamo o daljnjim koracima, naročito u situacijama kada sami ne znamo kako riješiti neki problem. Oni ne pružaju praktičnu pomoć u radu s djecom već konzultantsku. Također od sredstava koja dobivamo od države plaćamo si superviziju i coaching.

Rad s djecom podrazumijeva i stalni rad na sebi. Rad na sebi znači i rad na svojim slabim točkama, na svojim okidačima. Djeca s kojom radimo imaju nevjerovatan osjećaj za pronalaženje naših slabih točki, onoga što te najviše boli. Stoga je naš posao kontinuiran rad na sebi – vidjeti gdje su nam slabe točke, što to nismo riješili sami sa sobom, na čemu trebamo raditi. To je kontinuiran proces i u tome nam je neizmjereno važna supervizija i coaching.

Država osigurava dovoljno novca i puno mogućnosti za dobivanje adekvatne psihološke podrške, moralne podrške, no brojni vlasnici obiteljskih kuća imaju potrebu i za predahom (da imaju par dana slobodno, par dana za sebe), no to je već nešto teže organizirati. Psihološku podršku da-imamo, ali praktičnu podršku je nešto malo teže dobiti/osigurati.

Postoje pedagoški suradnici koji mogu preuzeti brigu o djeci na nekoliko dana i njih se naravno za tu uslugu plaća, ali to nije ideja naše obiteljske kuće. Na taj način previše se približavamo obliku rada u instituciji gdje se odgojitelji stalno izmjenjuju i udaljavamo od obiteljskog tipa rada koji se temelji na figurama koje su konstanta.

Kakvu vrste podrške bi voljeli imati? Što bi po Vama bilo idealno?

Iz Engleske sam saznala o provedbi Mockingbird programa. Od postojećih obiteljskih kuća stvara se zajednica unutar koje je uvijek jedna od kuća prazna kako bi se unjoj mogao pružiti smještaj za slučaj potrebe rasterećenja odgojitelja. Kako se kuća nalazi u okviru poznate zajednice to ne predstavlja veliku promjenu za dijete tj. ono ostaje u poznatoj okolini. Ideja je međusobna podrška koja pri tom nije previše skupa. To mi se sviđa.

Kako izgleda prosječan dan u kući Infinito?

Mi nudimo skrb 24 sata dnevno i nekad to doslovno znači 24 sata. U kući smo imali djevojku koja je imala suicidalne misli što znači da smo joj Mark i ja doslovno od jutra i tijekom noći pružali podršku i pomoć.

U pravilu moj dan počinje kao i svakoj drugoj majci. Nakon buđenja zadatak mi je djecu pripremiti za školu. Taj proces izgleda nešto drugačije jer djeca s iskustvom traume uglavnom trebaju upute jedan na jedan i stalan rad na regulaciji emocija. Konstantno se radi na tome da ostanu u svojoj zoni tolerancije i pri tom na vrijeme stignu u školu. Nakon što djeca odu u školu, počinje drugi dio obaveza za Marka i mene. To je vrijeme za kontakte sa cjelokupnom mrežom djeteta, pisanje izvještaja i rješavanje financija i administracije našeg poduzeća. Nakon 14:00 h djeca dolaze iz škole i mi smo ponovno posvećeni samo njima. U poslijepodnevnom satima pokušavamo osmisliti uvijek neki novi oblik igre koja je ujedno i terapijska. Potom imamo zajedničku večeru nakon koje slijedi vjerojatno i najteži dio dana - odlazak na spavanje jer djeca u pravilu ne žele ići na spavanje.

Mark i ja osim što smo kolege koje vode zajedničko poduzeće, mi smo i supružnici i vrlo je važno da to ne zaboravimo. Vrlo je važno u tom smislu da nas dvoje tražimo trenutke kada se možemo posvetiti samo jednom drugom što je nekada jako teško isplanirati, ali mora se isplanirati jer je to dio brige o sebi.

Rekli ste da u svom radu surađujete i s biološkim roditeljima djeteta. Kako to izgleda? Koja je Vaša uloga u tom dijelu djetetovog života?

U našoj kući posvećujemo veliku pažnju odnosu djeteta s biološkim roditeljima i njihovim međusobnim kontaktima jer mislimo da je to izuzetno važno. Imamo gotovo svakodnevni kontakt s roditeljima i drugim važnim članovima djetetove biološke obitelji.

Organiziramo posjete roditelja, pripremamo djecu za te posjete, pripremamo roditelje za te posjete i nakon posjeta pišemo izvješća i razgovaramo o tome što se dogodilo i pripremamo već sljedeći posjet. Cijelo vrijeme svjesni smo toga da su i sami roditelji traumatizirani te da je i njima potrebna podrška. Stoga je važno ovom dijelu posvetiti veliku pažnju kako bi došlo do „popravka“ tog odnosa. Mi se vidimo kao one koji stoje kraj bioloških roditelja. I naša uloga je pokušati reparirati (popraviti) ono što je oštećeno u emocionalnoj povezanosti između roditelja i djece. No „popravka“ emocionalne veze nema

bez oporavka odnosa. Ukoliko roditelji i djeca nemaju kontakt ne može doći ni do oporavka od traume. To je jedini način prekida međugeneracijskog prijenosa traume.

Mi u svom radu nastojimo roditeljima objasniti zašto se dijete ponaša na određen način i tada često od roditelja čujemo kako se i oni ponašaju na isti takav način. Sami roditelji dali su djeci ono što su najbolje znali i imali u svojoj poputnini. Vjerujemo da je važno da roditelji čuju kako su učinili najbolje što su znali. To ih ne oslobađa od preuzimanja odgovornosti. Obiteljska trauma može biti izliječena samo ako svatko prihvati svoju odgovornost i svoje mjesto. Neki roditelji, na žalost to ne mogu učiniti zbog vlastite traume ili posebnih potreba.

I za kraj Karin, što biste nakon dvije godine vođenja kuće Infinito istaknuli kao svoja najvažnija učenja?

Prvu stvar koju bi istaknula je svakako važnost brige o sebi. Osoba jednostavno nije u stanju pružiti skrb temeljenu na znanjima o traumi ako se ne osjeća dobro, ako ne brine o sebi dovoljno. Stoga je velik naglasak na tome da slušaš sebe i svoje potrebe.

Druga stvar koju sam naučila je da smo mi kao obiteljska kuća dio većeg sustava unutar kojeg stvari ponekad ne idu onako kako bi mi željeli. Ponekad je u cijeli slučaj uključeno previše stručnjaka (psihologa, voditelja slučaja...) što u konačnici opterećuje i ometa komunikacijski proces, a ponekad sustav ima jednostavno previše nedostataka da bi se učinilo ono što je za djecu najpotrebnije.

Teško je prihvatiti da se stvari ponekad događaju na način na koji ti uopće ne želiš da se one događaju, ali naučili smo da takve stvari jednostavno treba istrpjeti jer su izvan našeg kruga djelovanja.

Put heroja

PIŠE: Dijana Janković

FOTO: Arhiva Dagelijks Bestaan fondacije

Ugovoriti sastanak za razgovor sa Ingrid Rebel, direktorkom fondacije "Dagelijks Bestaan" u holandskom gradu Zutfenu nije bilo nimalo jednostavno. Ne zato što je Ingrid buntovnik, kako njeno prezime sugerira, već zbog njene posvećenosti poslu i mladim ljudima sa kojima radi. Neiscrpna energija, entuzijazam i inspiracija kojom Ingrid zrači, odlična su ilustracija vizije i misije fondacije "Dagelijks bestaan" što u slobodnom prevodu znači „Svakodnevno postojanje“.





Ovde se pruža podrška mladim ljudima uzrasta od 14 do 27 godina koji tu dolaze jer su se našli na marginama društva. U okviru ove fondacije im se pruža šansa da se oporave, ojačaju, upoznaju sebe, nađu u sebi svoje „skriveno blago“ da bi se nakon toga uključili u društvo kao funkcionalne osobe koje žive punim plućima. Oni često ne biraju da se sami uključe u program, već su tu upućeni, na primer na osnovu zakona o obaveznom školovanju o koji su se oglasili ili ih prijavljuju roditelji. Ponekad ipak oni i sami nađu put do fondacije, svesni da im je podrška neophodna da izađu iz ćorsokaka u kome su se našli.

Fondacija nudi dve vrste usluga: dnevni program ispunjen raznim aktivnostima i zaštićeno stanovanje. Na terenu se nalazi 26 stambenih jedinica, a u 16 žive mladi koji su u programu. U ostalima su njihove komšije, obični stanari, kao što su stariji parovi, mlade porodice i samci različitog uzrasta. Ova situacija je za mlade mnogo zdravija jer nisu izolovani, već žive u okviru šire zajednice, okruženi sa mnogo različitih ljudi koje poznaju i na koje mogu da računaju ako zatreba.

Metoda rada je kombinacija Jungove psihoanalize i Džozef Kembelovog Puta heroja. Jungov uticaj je vidljiv jer se proces individuacije (ne mešati sa individualizacijom) tokom kojeg mlada osoba ponovo otkriva sebe i svoje mogućnosti smatra centralnom temom za vreme njihovog boravka.

Ingrid, Jungovski analitički psihoterapeut, ne veruje da se razgovorom o problemima, postavljanjem ciljeva i vremenskih rokova za ostvarenje istih dolazi do promene i željenih rezultata. Ona veruje da mladi, na Džozef Kembelom Putu heroja, sebe najbolje upoznaju kroz druženje i igru, sport, kretanje, zajedničko kovanje, kreativne aktivnosti, rad i boravak u prirodi. „Naši štićenici su naši heroji i privilegija nam je da budemo uz njih i da im pružimo podršku u njihovom procesu. Mi znamo da su oni sposobni i pametni, ali da iz nekog razloga u okviru klasičnog školstva to do sada nisu uspjeli da ispolje. Najvažnije i možda najbolnije je to što ovi mladi ljudi nisu imali osećaj da je bilo kome važno ono što imaju da kažu, a naš glavni zadatak je da im omogućimo da se njihov glas čuje i da ih saslušamo, što je za njih od ključnog značaja“ smatra Ingrid.

Kada mlada osoba stigne u „Dagelijks bestaan“ pre svega dobija onoliko vremena koliko joj je potrebno da se navikne na novu sredinu. Nije obavezna da odmah krene sa aktivnim učestvovanjem u programu, ali je tu i posmatra, traži svoje mesto, upoznaje ostale mlade iz svoje grupe. Sve vreme mladima su dostupne raznovrsne, uglavnom kreativne i sportske aktivnosti.





Nakon ove prve faze navikavanja počinje druga faza, a to je povezivanje. Velika pažnja se u ovom periodu posvećuje unutrašnjem svetu mladih. Tri najvažnija pitanja su: ko sam ja, šta umem i šta želim. Uči se kroz iskustvo, kroz aktivnosti kao što je pisanje autobiografije koja je izuzetno značajna, jer da bi mlada osoba znala kuda želi da ide, mora da zna i osvesti odakle dolazi. Mladi imaju dovoljno vremena da u bezbednom okruženju otkrivaju sopstvene mogućnosti. Tokom celokupnog procesa njih vode, podržavaju, motivišu i hrabre saradnici fondacije, od kojih su neki stručna lica, a neki volonteri. Ukoliko je neophodno konsultuju psihologe i psihijatre, ali se psihoterapija u okviru fondacije ne praktikuje. Ingrid naglašava da je cilj traženje rešenja, podrška i pomoć mladim osobama da upoznaju sebe, da nađu način da se ophode sa svojim ograničenjima, da postanu svesni svojih sposobnosti i da se na taj način pripreme za svoj aktivan život u društvu.

Tokom treće faze počinju pripreme za napuštanje gnezda, za svet izvan bezbednih prostorija fondacije. Ingrid s osmehom govori da u jednom momentu mladi počinju da se dosađuju i ovo je dobro, to je znak da su spremni da prihvate više odgovornosti. U ovom periodu uz pomoć zaposlenih, mladi kreću u potragu za kursevima, obukama, poslom, volonterskim radom ili nekim drugim vidom povezivanja sa društvom.

U holandskom društvu u kome je perfekcija norma, često ovi mladi nisu uspevali da ispune očekivanja i odustajali su od „svakodnevnog postojanja“ da bi izbegli nove poraze i razočarenja. „U atmosferi koju smo mi stvorili“, tvrdi Ingrid, „gde mladi sebe počinju da vide drugim očima, gde njihovi neuspesi nisu više ono što ih definiše, oni konačno sebe prihvataju onakvim kakvi jesu i uviđaju da je to sasvim dovoljno i time ponovo prepoznaju svoje zaboravljene kvalitete i mogućnosti. Čak 80% mladih koji duže ili kraće borave u Dagelijks Bestaan, uspeva nakon toga da se upiše u školu i prati nastavu ili se zaposli, u zavisnosti od uzrasta.“

U fondaciji je važnost (pre)poznavanja sebe prioritet ne samo za mlade već i za zaposlene. Zaposleni u Dagelijks bestaan se ne biraju samo na osnovu diploma i završenih škola, nego i po tome koliko dobro poznaju sebe. Znaju li šta je za njih izazov? Da li su svesni kada svoje probleme projektuju na mlade sa kojima rade? Samo ako su uspeali da spoznaju sopstvene snage i slabosti smatraju se spremnim da rade sa ovim mladim ljudima. „Mi, zaposleni, ne sudimo, ne namećemo svoje mišljenje, ne postavljamo ciljeve za njih i smatramo da je njihov trud uvek dovoljan jer cilj nije da se proces završi već je sam proces cilj“, opisuje Ingrid.

Kroz zajednički život, rad, razgovor, slavlja, radosti i tuge, mladi sve više i više postaju ono što jesu. Povezivanje, zajedništvo, introspekcija, kaos, kreativnost i dovoljno stpljenja, razumevanja, prostora i vremena za sve to, osnovne su vrednosti koje opisuju Dagelijks Bestaan fondaciju i put kojim idu njihovi mladi heroji.

Ideja ove rubrike je prikazati određeni problem na koji u praksi (često) nailazite, a kod kojeg nema jasnog odgovora ili koji generira čak i nove probleme. Naravno i ova rubrika (kao i sve druge u ovom časopisu 😊) ima smisla samo ukoliko nam Vi koji se svakodnevno susrećete ne s jednim već po nekoliko problemskih situacija pišete o njima. Stoga Vas pozivamo da u najjednostavnijem obliku opišite jedan od problema i svoje dosadašnje pokušaje odgovora na njih. Mi bi pokušali istražiti kako se taj problem adresira u ostalim državama u regiji i izvan nje kroz poziv ostalim praktičarima za njihove prijedloge i primjere njihovih odgovora na sličan problem. Ideja iza cijele ove priče i pisanja je potaknuti stručnjake na zajedničko djelovanje, pomoć i podršku.

Nasljeđe i što s njim?

U prvom broju donosimo primjer iz zemlje gosta – Nizozemske. Da, da... ne cvatu tamo samo tulipani...ima čak i nekih neželjenih i opasnih biljaka. S primjerom koji ćemo opisati krećemo jer je upravo on i bio inspiracija za ovu rubriku.

Složiti ćemo se kako svi u svojim životnim ruksacima imamo ponešto nasljeđa koje nam baš i nije drago. Djeca i mladi iz sustava alternativne skrbi ipak u svojim ruksacima imaju podosta takve neželjene prtljage, no ovaj put predstavljamo problem vezan uz materijalno nasljeđe.

Ovo je priča punoljetne osobe koja je život provela u alternativnoj skrbi (udomiteljskoj obitelji). Nedavno mu je majka, s kojom nije imao kontakt tijekom cijelog svog života, preminula o čemu je saznao iz poziva porezne ustanove.

Pri pozivu djelatnici porezne ispostave obavijestili su ga da na njega kao jedinog nasljednika prelazi 35,00 EUR ostatka od majčinog zdravstvenog osiguranja. Kako nema osjećaj da je majka ikad tijekom njegovog odrastanja pokazala brigu i zanimanje za njega, nikako nije želio prihvatiti ovaj iznos te je zamolio poreznu djelatnicu da ukoliko se iznos ne može vratiti taj iznos potroši na buket cvijeća za ured. Nakon nekoliko mjeseci ista porezna ispostava kontaktirala ga je ponovno, ovaj put s obavijesti kako mora podmiriti 150,00 EUR poreznih troškova koji su ostali iza njegove majke. Potpuno zbunjen ovakvim razvojem događaja, ponovio je da kao što nije želio primiti 35,00 EUR sada ne želi ni platiti 150,00 EUR za osobu za koju ga vežu samo bolna sjećanja. Sljedećih mjeseci na njegovu adresu pristizale su uplatnice iz porezne ustanove na kojima je iznos od 150,00 EUR uvećavan za mjesečne zatezne kamate. Nakon nekoliko mjeseci osoba je odlučila platiti i ovaj majčin dug s nadom da je time konačno otplatio i državni dugove svih odraslih osoba koje su ga iznevjerile u djetinjstvu.

.... Kako Vam se ovo čini? Je li Vam poznato iz Vaše prakse?

Pozivamo Vas da nam pišete kako kod Vas u praksi izgleda kada dijete ili mlada osoba koja je punoljetna naslijedi nešto materijalno od roditelja i to ne želi? Što se događa s nasljeđem dugova? Postoje li jasna zakonska rješenja ili ste prisiljeni na osmišljavanje različitih kreativnih rješenja? Podijelite svoje ideje, razmišljanja, prijedloge... naša email adresa i za ovu rubriku je

Lban@kinderperspectief.nl

Kako ispasti pametan

PIŠE: Pčelica Maja

Šta napisati onima koji znaju više od vas, a pri tome pokazati znanje, iskustvo i predanost poslu? Sjetih se jedne situacije u kojoj sam, kako bi naši stari rekli, "ispala pametna".

Bio je to jedan od onih dana kada pritisak u zraku stvara dojam kao da ste u ekspres loncu. Dan kao stvoren za incidente u saobraćaju i braku. Vozim se i slušam lokalnu radio stanicu na kojoj voditeljica čita izvještaj sa gradskih saobraćajnica i obavještava nas da su se desile četiri lakše saobraćajne nezgode. Da su se dva vozača potukla iako nije bilo materijalne štete na vozilima. Kakva li je situacija na saobraćajnici zvanjoj Košnica ne smijem ni pomisliti.

Ulazim u Košnicu, a napetost je na vrhuncu. Kolega mi prenosi da se D. danas uspio posvađati sa svima. D. se od djetinjstva "nosi" sa epilepsijom i poremećajem ponašanja i emocija. Samouvjerenom idem prema D sigurna da će ga poljubac u kosu i zagrljaj, kao uvijek do sada, opustiti i oraspoložiti. Stoji uspravno, visoko podignutih ramena. Ovlaš me zagrljao i otišao bez riječi igrati igrice. Profesionalac sam ja, razmišljam, neće me ovo obeshrabriti... Priključujem mu se u igrici. Primjećujem, on gubi i nervoza se povećava. Zovem da hranimo mačiće, to ga uvijek oraspoloži. Mačić kojeg najviše voli ga je ogrebao. Ne odustajem. Predlažem mu da se okupa. Vraća se i kaže mi da se opržio dok je namještao toplu vodu. Nema opekotine, niti crvenila. No, nervoza je otišla na kvadrat. Svaka mi čast, konstatujem. Moram brzo razmišljati. Aha, sjetila sam se, prizivam džokera... Zovem njegovog najboljeg prijatelja i predlažem da se provozaju biciklima. Potrošiće negativnu energiju i nervoza će splasnuti. Ali da "ugodaž bude kompletan", D pada sa bicikla. Nije se povrijedio, ali je ljut zbog naših, kako reče, "glupih" ideja. Odlazi u sobu.

Ne odustajem...Pravim pizzu, omiljeno jelo malog D i uzdam se u poslovicu "Ljubav ulazi na usta." Ne dolazi, iako smo ga zvali. Napetost raste... Ipak, eto ga, sjeda bez riječi. Ukrašava pizzu kečapom i ustaje da ga vrati na policu. Ali, kako nevolja nikada ne dolazi sama, D uspijeva zakačiti stolnjak za dugme na rukavu i uspješno ga svući sa stola, naravno sa cijelim sadržajem.

Čistimo nastalu situaciju u svakom smislu, tišina para uši... Mladi odlaze na spavanje. D i ja sjedimo na stepenicama. Ne može da spava od nervoze. Razmišljam, iskoristila sam sve što sam znala. Osjetim umor i nalazim se na rubu živaca. U glavi kruži misao koja mi govori da moram zadržati smirenost i govoriti polako.

I počinje predstava. Svjesna da sam, po prirodi bučna, ulazim u ulogu profesionalca, trudim se govoriti tiho i polako. Biram riječi. Osjetim, uspijevam u nakani. D me gleda začuđeno i pita:

"Majo, šta ti je?"

"Kako misli šta mi je?"

"Zašto tako govoriš?"

"Kako?"

"Kao ona žena sa radija, samo što si se ti pokvarila. Ispraznila ti se baterija izgleda. Oooooo, kako si smiješna."

Suze mu teku od smijeha.

Žena sa radija došla je kao džoker iz rukava. Čitala je upute za meditaciju. Odigrala je spasonosnu ulogu.

"Ispala sam pametna", zaključujem, uz još jednu opasku. Hvala radiju na podršci!



IZVOR: Pixabay

Rubrika Znate šta... zamišljena je kao prostor razmjene različitih primjera dobre prakse, a koji drugima mogu poslužiti kao ideja za primjenu u njihovoj ustanovi. Ovdje objavljujemo tekstove koje nam Vi pošaljete o aktivnostima i događajima u Vašoj ustanovi na koje ste izrazito ponosni i koje želite podijeliti s drugima. I stoga vas pozivamo da nam pišete i podijelite jedni s drugima one svakodnevne, jednostavne stvari koje iako su male čine veliku promjenu (i šire zadovoljstvo i sreću unutar ustanove). Adresa za dostavu tekstova s prigodnim fotografijama je već dobro poznata - Lban@kinderperspectief.nl

Radionica izrade igračaka

Prihvatilište za žene i decu žrtve porodičnog nasilja – Sigurna kuća Pančevo, u okviru svojih okupacionih aktivnosti, pokrenula je radionicu za izradu ručno pravljenih igračaka.

Prvu veliku količinu igračaka, Prihvatilište je poklonilo svom dugogodišnjem saradniku Predškolskoj ustanovi „Dečja radost“, a do kraja godine se planira realizacija slične aktivnosti, ali za Dečju bolnicu u Pančevu.

Na zahtev „Dečje radosti“ organizovana je velika kreativna radionica u prostorijama ove predškolske ustanove, na kojoj su vaspitačice bile upoznate sa načinom izrade lutaka od pamučnih materijala. Radionica je uspešno završena sa dvadesetak novih lutaka. (Aleksandra Milosavljević)



Likovna radionica Dječjeg doma sv. Ana Vinkovci

U Supetru na otoku Braču tijekom kolovoza održana je 27. tradicionalna Likovna radionica Dječjeg Doma Sv. Ana Vinkovci koja se održava uz financijsku potporu grada Vinkovaca. Na radionici je ove godine sudjelovalo 8 akademski obrazovanih umjetnika, a umjetnički voditelj radionice bio je Marko Šošić, dr. art. „Organizacija likovne radionice u Supetru svake nam godine svima pruža veliko zadovoljstvo. Osobno smatram da najveća vrijednost ovoga projekta leži upravo u ostvarivanju socijalnog kontakta naše djece s umjetnicima te razvoju kreativnosti i sposobnosti kritičkog mišljenja kroz radionice s djecom. Uz to, umjetnički radovi nastali na ovoj radionici obogatit će postojeći fundus Doma“, ističe Zrinka Mikić, prof., ravnateljica Dječjeg Doma Sv. Ana Vinkovci i organizatorica ovogodišnje likovne radionice.

Svečano otvorenje izložbe dječjih i umjetničkih radova održano je u nedjelju, 14.08.2022. god. (Silvana Jurić)



Odgoj s glazbom

Već gotovo godinu dana u našem Maestralu redovito se održavaju radionice Odgoj s glazbom Lane Marasović. Lana nam se obratila sa željom da naša djeca uživaju u muziciranju i glazbi tijekom predškolskog razdoblja. Svaki tjedan dolazi volonterski s djecom pjevati, slušati glazbu, svirati, učiti ih izražavanju, raznim glazbenim igrama kao što je ples šarenim maramama ili imitacija raznih životinja.

Glazba potiče razvoj neuronskih stanica i mreža, ali pomaže i u svim aspektima rasta i razvoja djeteta; razvija memoriju, potiče obje hemisfere mozga na istovremeni rad, poboljšava dikciju i komunikaciju te razvija emocionalni i socijalni aspekt.

Sretni smo što naša djeca mogu osjetiti sve čari glazbe.
(Jelena Burazin)



Forum mladih

Fondacija SOS Dečija sela Srbija je u sklopu Centra "Jaki mladi" u septembru mesecu 2022.godine organizovala **Forum mladih** na Fruškoj gori.

Na jednom mestu smo okupili predstavnike korporativnog sektora i mlade iz osetljivih grupa koji su u potrazi za poslom ili će vrlo brzo biti u prilici da izađu na tržište rada. Ideja ovog skupa bila je međusobno povezivanje i interakcija kroz koju su mladi imali priliku da jačaju svoje veštine zapošljivosti i upoznaju se sa svetom rada. (Marko Glišić)



Turnir u malom fudbalu

U subotu, 24.09.2022. u balonu beogradskog Doma za decu i omladinu "Jovan Jovanović Zmaj" održana je akcija posvećena značaju sporta i fizičke kulture za decu i mlade koji odrastaju u ustanovi. Održana je radionica na ovu temu uz učešće bivših sportista, aktivista fizičke kulture, vaspitača i stručnih radnika ustanove za smeštaj dece i omladine. Nakon radionice je održan turnir u malom fudbalu u kome su učestvovali deca i mladi iz 3 doma Centra za zaštitu odojčadi, dece i omladine Beograd.

Akcija je realizovana kao deo projekta EnterSport u okviru Erasmus + sport, u partnerstvu sa srpskom Asociacijom za mini fudbal, Ski klubom Rijeka i organizacijom Vere Montis iz Rijeke. Tom prilikom je i dogovorena buduća saradnja. (Ljubiša Jovanović)



U rubrici aktualno donosimo kratke vijesti o svemu onome o čemu nas izvijestite da se trenutno nalazi u fokusu struke, o čemu se posebno priča i o čemu bi se moglo uskoro posebno pričati.

U prvom broju donosimo nekoliko vijesti vezanih uz temu mentalnog zdravlja, posebice onih potaknutih događanjima u zadnje dvije godine, a čije posljedice snažno osjećamo. Posebno ponosno najavljujemo intervju s danskim redateljem koji se na ovogodišnjem Zagreb-Doxu predstavio filmom „Kuća od krhotina“ u koji na poseban način daje uvid u kompleksnost svakodnevnog rada stručnjaka koji skrbe za djecu u ustanovi socijalne skrbi.

Iskustvo traume

Novi pravilnik o hraniteljstvu

U okviru projektne aktivnosti pod nazivom „Podrška zakonodavnim izmenama i unapređenje kvaliteta hraniteljske zaštite“ Centar za porodični smeštaj i usvojenje Beograd u saradnji sa Ministarstvom za rad zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstvom za brigu o porodici i demografiju i UNICEF-om izradio je novi Pravilnik o hraniteljstvu. Promene u okviru Pravilnika nisu velike, ali su značajne. Poslednji Pravilnik je donet još 2008. godine kada je formiran prvi Centar za porodični smeštaj i usvojenje. Od tada je prošlo mnogo vremena i bilo je potrebno usaglasiti teoriju i praksu. Novi pravilnik je upravo odgovor na potrebe iz prakse i rezultat dosadašnjeg iskustva.

Neke od promena su sledeće:

Stari Pravilnik je prepoznavao samo decu kao korisnike usluga, a novi Pravilnik i mlade. Pravilnikom je preciznije definisan razmak između dva kontakta i različiti vidovi kontakta (npr. onlajni telefonski). Novim Pravilnikom se hraniteljstvo deli prvo na srodničko i nesrodničko, a u okviru njih ide podela na standardno, hraniteljstvo uz intenzivnu i dodatnu podršku (ovo je novi termin, stari je specijalizovano), urgentno i povremeno. Preciznije je definisano preispitivanje opšte podobnosti, naročito kada su u pitanju vanredne okolnosti i ko može pokrenuti inicijativu za vanredno preispitivanje opšte podobnosti...

(Mirjana Novakov, Centar za porodični smeštaj i usvojenje Beograd)

Zadnje dvije godine pojavio se značajan broj evropskih projekata koji u fokus stavljaju rad s djecom s iskustvom traume/a. U tom kontekstu svakako bi vas uputili na materijale nastale u okviru projekta SOS Children's Villages International – „Safe places ,Thriving children - Embedding Trauma-Informed Practices into Alternative Care Settings“, a koji je proveden i na području Srbije i Hrvatske. U projekt je bio uključen velik broj stručnjaka zaposlenih u ustanovama alternativne skrbi kroz treninge uživo. Za sve koji nisu uspjeli sudjelovati na treninzima uživo na platformi Child Protection Hub dostupna je online edukacija pod nazivom „Trauma and Alternative Care: An Introduction to Using a Trauma-Informed Approach“. Na stranicama SOS Dječje selo Hrvatska i SOS Dječje selo Srbija možete pronaći opsežne priručnike koji su nastali tijekom ovog projekta (svi pisani materijali kao i online edukacija dostupni su i na srpskom i hrvatskom jeziku, besplatno).

Teško razdoblje u kojem živimo stavilo je u fokus i temu skrbi o mentalnom zdravlju stručnjaka. Kolege iz SOS Dječja sela BiH navode: „Većina skrbnika o djeci na našem području generacija je koja nažalost zna šta je rat i kojoj ova situacija može vratiti bolna sjećanja i izazvati intenzivne neugodne osjećaje pa ako vam je potrebna pomoć prijatelja, kolega, stručnjaka – ne bojte se tražiti ju. Koliko god vi odgojitelji bili superjunaci djeci, nažalost, ne možete zaustaviti ratove, ali ono što možete je VAŽNO: možete biti prisutni, čuti i vidjeti dijete, prihvatiti njegove osjećaje, pomoći mu izraziti misli, brige i strahove, održavati rutine i rituale porodice, igrati se, razgovarati, razgovarati, razgovarati i u teškim situacijama nastaviti učiti dijete o saosjećanju, zajedništvu i humanosti prema onima kojima je to potrebno!“

PLATFORMA - CHILD PROTECTION HUB

Na stranicama www.childhub.org možete naći i brojne druge materijale o traumi, ali i drugim temama vezanim uz rad s djecom i mladima. Za pristup sadržajima, potrebna je registracija. Postupak je jednostavan i za sve željne znanja svakako će se isplatiti.

Čudakinja – stripovski uvid u život mladih i nošenje s teškoćama mentalnog zdravlja

Govoreći o temi mentalnog zdravlja u rubrici Aktualno, jednostavno ne možemo propustiti priliku za preporuku stripa „Čudakinja“ švedske autorice Moe Romanove.

Uz mnoštvo stručne literature o mentalnom zdravlju mladih čini nam se kako ovaj oblik pisanog djela može dati jedan novi uvid i za sve koji rade s mladima i za same mlade (starije od 16:).

„Čudakinja“ dolazi u izdanju V.B.Z.-a u okviru projekta „Književnost i svijet koji se mijenja“, „Književnost koja uključuje“ financiranim sredstvima EU - Kreativna Europa i sudeći po ovom prvom naslovu možemo se veseliti svemu što nam ima tek doći.



Moa Romanova na predstavljanju knjige

Moa Romanova je za svoj debitantski rad dobila Eisnerovu nagradu 2021. za najbolji strip preveden na engleski jezik koji je postao i svjetski hit.

Radi se o autobiografskom djelu u kojem pratimo glavnu junakinju, umjetnicu Mou koju muče panični napadi, tjeskoba i osjećaj nepripadanja. Kroz crtež i tekst gotovo možemo opipati Moiu doživljaj stvarnosti. Jednako tako doslovno su nam nacrtani izazovi i problemi s kojima se mladi danas (u Švedskoj) nose.

I spoiler na kraju, ali čini nam se kako bi tema ove rubrike Aktualno bila nepotpuna bez tog citata. Uz sve teškoće, izazove i probleme kojima smo izloženi zadnjih godina rečenice poput: „I to će proći“, gotovo su postale neka kolektivna mantra. „Čudakinja“ Moia taj „proći će“ opisuje ovako: „U utorak mi se dogodilo nešto totalno ludo. Albin i ja otišli smo gledati Star wars. Albin nam je rezervirao mjesta daleko od izlaza, a kino je bilo krcato. Čim smo sjeli, osjetila sam paniku. Krene iz grudi i teče niz ruke. Ali onda sam pomislila (sama od sebe). Uvijek prođe. Svaki put, uvijek prođe. I nisam to samo mislila, nego sam i osjetila da je to istina. Bilo je lijepo ne bojati se...“ (Čudakinja, str. 180-182).

Uživajte u čitanju i gledanju! (L.J.B.)

Broj suicida i pokušaja suicida djece i mladih i dalje raste

Povodom obilježavanja Svjetskog dana prevencije suicida organizirana su brojna događanja, skupovi ili barem informativne objave na društvenim mrežama. Inicijativom Međunarodnog udruženja za prevenciju suicida željelo se potaknuti upravo to - širenje znanja o problemu suicida, smanjenje stigme te spoznaja da se suicid može spriječiti.

Iako se znanja šire, na žalost statistički podaci i dalje nam daju crnu sliku – broj suicida i pokušaja suicida među mladima i djecom i dalje raste. Podatak je ovo koji su podijelili stručnjaci zagrebačkih (uglavnom) zdravstvenih ustanova za djecu i mlade na stručnom online skupu „Koraci prema sutra: rano prepoznavanje rizika za suicidalna ponašanja i prevencija suicida u djece i mladih“ u organizaciji Centra za zdravlje mladih Zagreb.

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije izvršeni suicid je drugi najčešći uzrok smrti kod djece i mladih u dobi od 10-e do 24-te godine, a prethodni pokušaj suicida povećava rizik počinjenja za 40 puta. Primarijus Ljubica Paradžik, psihijatrica, ravnateljica Psihijatrijske bolnice za djecu i mladež Zagreb istaknula je kako je jedan od zaštitnih čimbenika (u prevenciji suicida) dostupnost skrbi stručnjaka u čemu je sustav prema riječima svih sudionika manjkav (u RH, samo je 40 psihijatara za djecu i mladež, a 2019. bilo je samo 20 subspecijaliziranih dječje i adolescentne psihijatrije).

Božidar Nikša Tarabić, voditelj Ureda za psihološku podršku i zaštitu mentalnog zdravlja Sveučilišta u Zagrebu istaknuo je na kraju kako u nedostatku stručnjaka, nestručnjaci poduzimaju određene akcije zbog čega nam je krajnje potreban Protokol o postupanju u slučajevima suicidalnih ponašanja i ideacija s čim su se složili svi sudionici skupa. Gospodin Tarabić podijelio je sa sudionicima svoje prijedloge za takav protokol te se nadamo kako će mjerodavni poduzeti potrebne korake kako bi protokol u što skorije vrijeme bio dostupan svim zainteresiranima.

U očekivanju protokola svakako pogledajte brošuru Centra za zdravlje mladih (2022) - „Suicid se može spriječiti“ autorica Brezinščak T., Predrijevac N., Sellak Bagarić E.:

<https://rb.gy/gcnify>



DROP IN SAVJETOVANJE

Centar za zdravlje mladih Zagreb ima i uslugu Drop in savjetovanja. Radi se o savjetovanju na koje mladi mogu doći bez najave, bez uputnice, a koje je besplatno. Prostor u kojem se odvija savjetovanje je prilagođen mladima. Centar nudi podršku, trijažu i ukoliko je potrebno upućivanje u druge zdravstvene ustanove.

Početak travnja na Zagreb doxu prikazan je film *Kuća od krhotina*, danskog redatelja Simona Lerengera Wilmonta. Film prati život troje djece tijekom njihovog boravka u skloništu za djecu u Ukrajini. U skloništu djeca mogu ostati samo ograničeno vrijeme od 9 mjeseci nakon čega se donosi odluka od njihovom povratku kući ili odlasku u dugotrajniji oblik alternativnog smještaja – udomiteljsku obitelj ili ustanovu. Tijekom devet mjeseci traje bitka stručnjaka zaposlenika skloništa za osiguranje što boljeg mjesta za život djeteta.

U filmu se progovara o posljedicama koje je na društvo i život djece ostavio rat, daje uvid u kompleksnost svakodnevnog rada stručnjaka koji skrbe za djecu u ustanovi, teškoće kojima su preplavljeni, način nošenja troje malih protagonista s neizvjesnošću svoje sudbine...

Sve navedeno sam je zenit aktualnosti naše današnjice i stoga imamo izrazito zadovoljstvo donijeti na naše stranice intervju sa Simonom Lerengerom Wilmontom u kojem je novinarka Katarina Kolega uspjela saznati još mnogo više od onog prikazanog u njegovima filmovima.

Divim se socijalnim radnicima jer se bore i ne gube nadu

Socijalni radnici u većini zemalja ne dobivaju onoliko pažnje i sredstava koliko zaslužuju, posebice oni koji se bave s najranjivijom skupinom djece. Žalosno je to da kad je sve u redu, nitko na njih ne obraća pozornost, no kad se dogodi neki propust ili pogreška, nalaze se u svim medijima.

RAZGOVARA: Katarina Kolega



Simon Lereng Wilmont
Foto: Julien Duval/ ZagrebDox

Otkako je završio studij dokumentarne režije na Danskoj filmskoj akademiji 2009. godine, Simon Lereng Wilmont niže vrlo uspješne i na mnogim festivalima nagrađene filmove. Posljednjih godina sve se više zanima za životne priče djece koja žive u teškim životnim uvjetima. Stoga je početkom ruskog napada na Ukrajinu 2014. godine odlučio posjetiti pokrajinu Donbas i upoznati se s uvjetima odrastanja pod neprestanim oružanim napadima. Snimio je film *The Distant Barking of Dogs* koji je 2020. bio nominiran za Oscara za najbolji strani film. Zatim je počeo snimati *A House Made of Splinters*, *Kuću od krhotina*, koji je 2022. osvojio nagradu za najbolju režiju na Sundance festivalu te nagradu *Movies that Matter* na Zagreb doxu. Srdačnog i simpatičnog danskog redatelja upoznala sam tijekom njegova gostovanja u Zagrebu, kada smo nakon filma, vodili vrlo zanimljiv razgovor.



Simon Lereng Wilmont
Foto: Samir Cerić Kovacević / ZagrebDox

Napravili ste dosta dokumentaraca u kojima su protagonisti djeca i mladi. Kako to da vas najviše privlače njihove životne priče?

Za mene je djetinjstvo, posebice adolescentske godine, izuzetno dramatično vrijeme. To je razdoblje velikih previranja i drama jer treba mnogo toga razumjeti i otkriti, a samim time je sjajan materijal za dokumentarce. Kroz to prilično teško životno razdoblje prolazio sam s bratom blizancem. S njime sam dijelio sve probleme: sve bitke koje sam vodio, sve izazove s kojima sam se suočavao. Vjerojatno sam počeo snimati takve dokumentarce jer me zanimalo kako odrastaju djeca koja nemaju taj oslonac, kako uspijevaju proći kroz to razdoblje bez brata ili sestre, koliko moraju biti snažni. To je vrlo važno razdoblje u našim životima i zato ga želim dokumentirati.

Dokumentarac Daleki lavež pasa (The Distant Barking of Dogs) snimali ste u Ukrajini 2014., tijekom prvog ruskog napada na pokrajinu Donbas. Što vas je nagnalo da posjetite ratom pogođenu zemlju?

Nakon završetka studija napravio sam dva kratka dokumentarna filma za djecu koja su opisivala život djece diljem Europe. Kad sam ih dovršio i pogledao, iznenadilo me koliko su oba filma slična – govore o djetinjstvu u sigurnom okruženju, o njihovom vrlo sigurnom životu koji se vjerojatno nikada neće poljuljati, o životu u ravnoteži u kojemu dijete postaje mudro, a zahvaljujući tome moći će u budućnosti nadahnjivati druge i suočiti se s raznim izazovima. To su bili prelijepi filmovi. No, kad sam se osvrnuo oko sebe, shvatio sam da u svijetu bukne ratovi i sukobi te da mnoga djeca žive u potpuno suprotnom, nesigurnom okruženju, čak i u životnoj opasnosti. Zanimalo me kako oni odrastaju, gdje u tim svojim dragocjenim adolescentskim godinama pronalaze sigurnost i utjehu jer smatram da upravo to trebaš kako bi odrastao bez previše ožiljaka na svojoj duši. U danskim medijima nije se mnogo govorilo o tome što se događa u Ukrajini, no mnogi su bili šokirani kad su čuli da na rubu Europe bukne rat. To me je nagnalo da odem tamo.

S obzirom na to da nikada niste bili u ratom zahvaćenom području te da ne govorite ukrajinski jezik, kako ste se pripremali za snimanje tog dokumentarca? Na koji način ste uspjeli pronaći svoje protagoniste?

Prvo sam se povezo s ukrajinskom nezavisnom udrugom „Glasovi djece“ koja pomaže djeci u potrebi. Upoznao sam Azada Safarova koji mi je predložio da posjetim Olega. Bližio mu se deseti rođendan. Ušli smo u kuću, razgovarali smo s Olegom, postavljao sam mu mnoga pitanja, a on mi je zatim odgovorio: „Da, da Simon. Kad počnu pucati s topovima, tu blizu ovih grana, ja osjećam nevidljivu ruku koja mi prodire u prsa i prima me za srce. Sa svakim udarom ta me ruka stiže sve jače, a ja se osjećam sitno. Osjećam hladnoću.“ Kad je to rekao, u neverjeric sam pogledao u Azada koji ga je prevodio. Nisam bio siguran jesu li to uistinu njegove riječi. No, Oleg mi je potvrđivao glavom i smješkao se i tada sam znao da moram snimiti film o tom nevjerojatnom djetetu.

Kakva je njegova priča?

Olegu je majka umrla, otac je vjerojatno otišao na bojište i brigu za njega je preuzela baka Aleksandra. U filmu sam se bavio njihovim odnosom jer me oduševilo koliko se njih dvoje, unatoč mračnim okolnostima, nadopunjuju, podržavaju, vole.

Oleg se, za razliku od njegovih prijatelja iz razreda, dobro nosio s ratnom situacijom. Uvjeren sam da je za to uvelike zaslužna baka Aleksandra. S njim je bila iskrena, nije ga zastrašivala, a kad ju je bilo strah, znala je zadržati prisebnost. Ona je bila čvrsta stijena na koju se Oleg mogao osloniti i mislim da je to u kriznim situacijama najpotrebnije. Aleksandra je to radila vrlo prirodno i instinktivno i mislim da je zbog toga Oleg to vrijeme u svom životu preživio bolje od neke druge djece. S druge strane, Aleksandra je sav pritisak zadržavala za sebe, nikome se nije povjeravala, što je bilo vrlo štetno za njezinu dušu. No, od Olega je dobivala mnogo pozitivne energije, topline i ljubavi što joj je itekako pomoglo da ostane zdrava i prisebna. Oni su se oslanjali jedno na drugo, jedan drugome su davali snagu, svatko na svoj način i zato je taj njihov odnos bio toliko uspješan. Pomogao im je da se odmaknu od mračnih događaja koji su ih okruživali.

Nakon tog filma ponovno ste odlučili snimati u Ukrajini. Ovog puta u privremenim dječjim skloništima. Odabrali ste sklonište u gradu Lysychansku u pokrajini Luhansk gdje su djeca na devet mjeseci sklonjena od obiteljskog nasilja ili roditeljskog zapuštanja. Tu je nastao, meni vrlo dirljiv i potresan film Kuća od krhotina. Ukrajina je velika zemlja i ima mnogo takvih skloništa i domova za djecu – što vas je privuklo baš ovome?

Odabrao sam to sklonište zato što je bilo potpuno različito od svih drugih koje sam uspio posjetiti. U njemu sam osjetio nevjerojatnu ljubav i toplinu. Ostali domovi su više nalikovali na institucije - zgrade su im veće pa imaju i više djece, a osoblja je premalo pa uspijevaju zadovoljiti samo njihove primarne, fizičke potrebe. Nisam primijetio da se itko bavi njihovim emocionalnim stanjem. Stručnog osoblja u tim institucijama uistinu nedostaje i jasno mi je da je zaposlenicima u hektičnom svakodnevnom ritmu najvažnije nahraniti djecu, održavati higijenu i slično. A u utočištu koje sam odabrao i koje vodi Marharyta Burlutska postoji jednaka briga za djetetove fizičke i emocionalne potrebe što me je potpuno osvojilo. Mislim da ta djeca žude za emocionalnom podrškom. Ona je silno potrebna kako bi razbila tu negativnu spiralu koja bi se u njihovim životima mogla nastaviti, a ovim se pristupom može prekinuti. Odmah sam se zaljubio u to mjesto i htio sam u njemu nešto učiniti. Ne bih volio druge institucije osuđivati, a priori ih nazivati hladnim mjestima. To je više bio moj osobni dojam.

Kako ste tamo stekli povjerenje djece i zaposlenika? Je li bilo lako snimati djecu?

Povjerenje sam brzo stekao, no bilo je teško snimati. U svojoj karijeri vrlo sam rano naučio da moram slijediti ono što djeca žele napraviti. Kad se svojom voljom zagriju, tada ih je predivno i lako snimati jer su vrlo angažirani u tome što rade, iskreni i čisti. Odrasli su zatvoreniji, suzdržaniji, a znaju biti i tašti. Djeca nemaju taštine. Oni su čista emocija koja se može vidjeti i osjetiti. Barem

su takva bila djeca koju sam odabrao za snimanje filma. Što se tiče zaposlenika, jedan od razloga zašto su mi dopustili snimanje filma jest taj što su Marharyta i Olga i svi ostali divni ljudi koji rade u tom utočištu trebali nekoga tko će progovoriti o njihovim problemima s kojima se suočavaju svaki dan. Željeli su da se na lijep način progovori o svim njihovim izazovima i frustracijama. Marharyta mi je jedan dan rekla: „Najmanje desetero djece čeka na mjesto samo jednog djeteta koje ovdje vidite. A ovdje su smješteni najteži slučajevi koje je sustav na neki način već odbacio. Broj djece se s ratom povećavao. Preplavio nas je tsunami i mi smo pokušale preživjeti najbolje što smo znale i mogle. No, trebamo pomoć. Moramo nešto promijeniti. „Od većine socijalnih radnika s kojima sam razgovarao čuo sam slične riječi. Zato sam s produkcijskim timom htio vidjeti možemo li i mi utjecati na tu promjenu. Oni stvarno trebaju više sredstava. Trebaju drugačije, nove načine na koje bi mogli rješavati probleme između roditelja i djece. Pod stalnim su pritiskom i to uglavnom zbog sporog i neučinkovitog sustava. Za svoj rad moraju odgovarati političarima, a političari njihove zahtjeve prate s nerealno niskim financiranjem. Stvarno očajno žude za promjenom. Moram priznati da se uistinu divim socijalnim radnicima. Žene poput Marharyte rade taj težak posao trideset godina. U groznim radnim uvjetima bore se za svako dijete i ne gube nadu, ne odustaju. To je stvarno izvanredno i dirljivo. Socijalni radnici u većini zemalja ne dobivaju onoliko pažnje i sredstava koliko zaslužuju, posebice oni koji se bave s najranjivijom skupinom djece. Žaloso je to da kad je sve u redu, nitko na njih ne obraća pozornost, no kad se dogodi neki propust ili pogreška, nalaze se u svim medijima.

Hoće li protagonisti vašeg filma za desetak godina osjećati sram zbog toga što su javnosti otkrili svoju mračnu prošlost o kojoj većina uglavnom šuti? Je li vas mučila ta moralna dilema?

Postavljao sam si to pitanje stotinjak puta, razgovarao sam s Lenom i cijelim produkcijskim timom. To uistinu jest moralna dilema. No, koja je alternativa? Te su se priče dogodile i nikada nisu ispričane. Moramo se zapitati portretira ih to kao loše ili kao prekrasne osobe. A svi su uistinu prekrasni. Ako žele rasti kao osobe, sram je nešto na čemu trebaju raditi. Zato smo zaposlili dvoje psihologa koji su s njima prorađivali taj osjećaj srama: kako se s njime nositi, kako se nositi s odbijanjem i patnjama koje su im nanijeli vlastiti roditelji. Na kraju priče, ja sam taj koji je k njima došao i oni su moja odgovornost. Dakle, budu li se sramili ili osjećali ljutnju, trebali bi mene potražiti. Preuzimam tu odgovornost. No, o snimanju su bili obaviješteni svi roditelji, detaljno smo im iznijeli sve što ćemo snimati, opisali smo im cijeli proces, svima smo prišli s otvorenim kartama. Osim nas, psiholozi i socijalni radnici su neprestano morali objašnjavati koje će scene ući u film, gdje ćemo podvući granicu, što nećemo prikazati. Sve su morali provjeravati. Snimili smo dosta

materijala u obiteljskim kućama, no odlučio sam sve izbaciti jer sam shvatio da bih ih na taj način previše izložio, što svakako nije prikladno. Roditeljima sam htio ostaviti njihov dignitet, ni na koji način ih nisam htio uvrijediti. Uostalom, nisam htio snimiti film o roditeljima, nego o djeci. Htio sam prenijeti njihov pogled, ono o čemu oni govore, kako opisuju svoj svakodnevni život jedan drugome i psiholozima, svijet viđen njihovim očima.

Jeste li i sami tijekom snimanja filma imali potrebu zatražiti pomoć psihologa?

Na početku snimanja filma Daleki lavež pasa blizu našeg auta je pala granata. U autu smo sjedili Azad, Lena i ja i nekim smo čudom svi ostali živii i netaknuti. Svi su prozori popucali, svuda uokolo vidio se samo gusti dim. Mi smo vrištali i vladao je potpuni kaos. Poslije smo doznali da je većina šrapnela završila na jednom stablu, a ne na našem autu. Zato smo i preživjeli. Da je bilo drugačije, ne bi bilo ovih filmova. Zbog toga sam otišao psihologu jer sam htio riješiti tu traumu. No, s njim sam se dotakao i drugih problema. To mi je osobito bilo važno jer sam i sam otac dvoje djece koji su jednako stari kao Kolja i Saša. Zapravo sam se često osjećao kao u nekoj nadrealnoj situaciji. S jedne strane blizu sam Kolje i Saše, a zatim se vraćam kući, u zemlju punu obilja, I-padova, svih mogućih i nemogućih gadgeta. Stvarno sam imao mnogo toga što sam trebao riješiti sa svojom psihologicom. Ona me je savjetovala i u tome kako da postavim granice, koje su granice najvažnije, a u kojima mogu popustiti uvidim li da je potrebno, ako dijete to traži i treba. Dosta smo razgovarali i o tome kako se nositi s djecom koju nismo snimali, a koja su zbog toga bila ljubomorna. One najljubomornije smo zaposlili – neki su bili moji pomoćnici, drugi su nosili svjetlo, treći mikrofoni. Svatko od njih se osjećao važno i vrijedno. Moram priznati da smo na licu mjesta učili kako sve to uskladiti. Upravo zato što smo sve uključili u proces snimanja, svi su jedva čekali da se ponovno vratimo. Azad i ja smo u cijeli proces pokušali unijeti što više radosti i kreativnosti. To im je bio sjajan poticaj za učenje engleskog jezika, mnogo smo vremena proveli s njima između snimanja. Neki od njih su promijenili sliku o sebi i sada misle: „Wow, on vjeruje da sam divan. Ja jesam divan“ Nadam se da je i taj mali korak važan za promjenu.

Zbog čega je većina djece koju ste upoznali u skloništu?

Prije početka ovog rata alkoholizam u Ukrajini je eksponencijalno rastao. Roditelji puno piju i djecu potpuno zapuštaju. Neki danima nisu dolazili kući, ostavljali su djecu samu. No, to nije isključivo ukrajinski problem. Alkoholizam je problem u mnogim europskim zemljama. Jedan od razloga zašto su film otkupili mnogi europski prikazivači nije, kao što biste možda pomislili, rat u Ukrajini, nego tema ranjive djece u kojoj pokazujemo kako se prema njima ponašamo. Problem alkoholizma postoji svuda u svijetu i zato se nadam da će ovaj film biti koristan na više različitih načina.

Dokumentarci koje ste snimili u Ukrajini već su donijeli mnoge pozitivne promjene. Udruga „Glasovi djece“ dobila je veću vidljivost, što im je osiguralo više novca. Počelo se ozbiljnije raspravljati o uvjetima u kojima socijalni radnici rade u skloništima i domovima za djecu. U tome mi se čini da je filmski medij mnogo jači i učinkovitiji od novinarstva. Što mislite zašto je tome tako?

Ono što se u dobrom dokumentarcu može napraviti, a u novinskom članku ne može, jest pridobiti gledatelja. Ljudi vijesti brzo čitaju, prelete preko njih, a u kinu obraćaju pozornost na one koje gledaju, počinju s njima suosjećati, dobivaju osjećaj da ih poznaju ili prepoznaju u nekome oko sebe. A kada nekoga poznaješ, onda mu želiš i pomoći. S kratkom novinskom vijesti se ne možeš poistovjetiti. Ona dođe i prođe. Budući da ne poznaješ ljude o kojima govori, lakše ju je zaboraviti. To smo osjetili na vlastitoj koži. Azad i Lena su nakon filma Daleki lavež pasa dobili veliku novčanu pomoć za svoju udrugu te su se mogli brinuti za više djece. Lena je bila naš lokalni koordinator i brinula se za najranjiviju skupinu djece koja je živjela u blizini ratišta. Nakon snimanja htjeli smo učiniti nešto više te smo zaposlili dvoje dječjih psihologa koji su se brinuli za djecu koju smo tijekom snimanja upoznali. Zanimalo nas je hoće li se nešto poboljšati, hoćemo li nakon nekoliko godina vidjeti rezultate. Bio je to pilot projekt koji smo htjeli predstaviti i u Kijevu. Budući da su nam ukrajinske utjecajne osobe dale odlične povratne informacije, imali smo mnogo planova. Htjeli smo organizirati veliki susret pripadnika civilnih udruga, lokalnih odgajatelja i djece s političarima, htjeli smo potaknuti raspravu o tome što je potrebno da se val negativne spirale preokrene u nešto pozitivno. Htio sam to napraviti zbog Olega, Saše, Eve i Kolje s kojima sam se, snimajući ove filmove, silno zbližio. Prvi put sam se osjećao da radim nešto uistinu važno, da moj rad pridonosi promjenama koje mogu biti učinkovite. A onda je došao ovaj strašan rat. Uspjeli smo iseliti svu djecu i socijalne radnike, a naš je projekt na pauzi. Nadam se da će ovaj ratni užas uskoro stati te da ćemo uspjeti sve ponovno izgraditi i pokrenuti te potaknuti razgovor o tome kako poboljšati cijeli sustav.

Daleki lavež pasa i Kuću od krhotina snimali ste šest godina. Za svaki film trebalo vam je tri godine. Putem ste dobro upoznali Ukrajinu. Koji vam je dojam o toj zemlji?

Silno sam je zavolio. Zato se stalno i vraćam. Ponajviše volim ljude. Kad uspijete probiti početnu distancu, otkrijete koliko su srdačni i topli. Imaju nevjerojatan smisao za humor. Izuzetno su duhoviti. Smiju se svemu što kažu i što čuju. Imaju predivan pristup životu.

Imate li u planu snimiti film o sličnim temama negdje drugdje?

Snimanje ovih filmova bilo je za mene vrlo teško i emotivno zahtjevno. Tijekom snimanja mi se slamalo srce. Trenutačno trebam duži odmor od socijalnih tema i problema. No, kad rat u Ukrajini završi i kad se sve smiri, možda ću se ponovno početi time baviti. Da, svi se nadamo da će taj ratni užas što prije proći. Hvala vam na razgovoru i želim vam još puno uspješnih dokumentaraca.



JESTE LI ZNALI ZA... MY LIFE JOURNEY BOOK?

My Life Journey Book knjiga je aktivnosti namijenjena djeci iz Ukrajine. Djeca u ovu knjigu mogu upisivati svoja iskustva s putovanja, ali i sjećanja na Ukrajinu i nade za budućnost. Mylifejourneybook ima cilj doprinijeti jačanju otpornosti djece kroz osvještavanje vlastitih snaga i izvora podrške.

U knjizi se nalaze igre, pitanja o putovanju, svakodnevnom životu u Ukrajini i zemlji domaćinu te stvarima koje ih čine sretnima, poput omiljene glazbe, hrane i superheroja. Knjigu su osmislili profesionalci iz Nizozemske iz sljedećih organizacija: Het begint bij mij, FICE NL i Rijksuniversiteit Groningen i ona je na više jezika dostupna za besplatno preuzimanje na stranici:

<https://www.lifebookforyouth.com/mylifejourneybook>

U rubrici Inspiracija voljeli bi prvenstveno objavljivati Vaše preporuke – knjiga, filmova, igara... Svega onog što Vas inspirira i što mislite da bi moglo inspirirati druge. Svoje prijedloge uz kratak opis šaljite na našu email adresu: Lban@kinderperspectief.nl

Knjiga o komunikaciji prof. Lidije Arambašić kodnog imena Pametna ljepotica

Dovoljno je reći da je profesorica Lidija Arambašić izdala novu knjigu i već se unaprijed zna kako se radi o opsežnom, detaljnom, stručnom i nadasve sjajnom tekstu. I zato već prilikom prvog predstavljanja knjige nakladnici (Naklada Slap) najavljuju kako je već u pripremi drugo izdanje te prijevod na engleski jezik. „Ovo je jednostavno odlična knjiga!“, odmah na početku rekla je jedna od recenzentica, profesorica Nataša Jokić Begić. I nastavila: „Lidija je shvatila što ljudima treba, a to je komunikacija“. Profesorica Željka Kamenov istaknula je kako je u knjizi bogato stručno znanje i bogato iskustvo ispisano na pametan i pitak način. „Povezanost s iskustvom i svakim od nas – jedna je od najvećih vrijednosti ove knjige“, zaključila je prof. Željka Kamenov.

Sadržaj knjige podijeljen je u tri poglavlja. Prvo poglavlje autorica je posvetila općenitim informacijama o komunikacijskom procesu s podnaslovom „Tu nema čega nema!“, u drugom piše o oblicima komunikacije i komunikacijskim vještinama nazvanom još i „Puna vreća znanja i vještina“ i na kraju u trećem poglavlju posebno se još posvećuje pomagačima kroz opis komunikacijskog procesa i vještina: općenito u pomagačkom radu i u psihološkom savjetovanju ili „Čovjek samo srcem dobro vidi. Bitno je očima nevidljivo.“

„Puno sam se smijala nekim svojim rečenicama i mislila kako su baš duhovite“, kaže na predstavljanju sama autorica. I što još može poslužiti kao bolja pozivnica od toga. Stoga, preporučujemo, ne čekajte više niti časa...već potražite odmah primjerak knjige „**Svemoć i nemoć komunikacijskog procesa. Priča o zelenom kvadratu i žutom šesterokutu**“.

(Tekst i foto: Lj.B.)



Na predstavljanju knjige

U Lidijinoj knjizi čitanje je putovanje, a vagoni spoznaje (znanja).

- prof. Nataša Jokić-Begić

Vaše preporuke

U prvom broju svoje preporuke s nama su podijelile Željka Burgund, Amra Viteškić, Senita Slipac i na tome im od srca zahvaljujemo.

CRTANI FILM „NEGDJE U ZEMLJI SNOVA“

PIŠE: Amra Viteškić

Mogla bih reći da mi je inspiracija crtani film iz mog djetinjstva koji se zvao „Negdje u zemlji snova“. Još kao dijete osjećala sam posebnu emociju dok sam ga gledala i želja da pružim podršku nekome ko je treba. Pored mojih roditelja koji su me odgojili da uvijek mislim i na to kako se drugi osjećaju, taj crtani film je kod mene snažno uticao na razvoj osjećaja empatije.

STRUČNA KNJIGA I DOKUMENTARNI FILM

PIŠE: Željka Burgund

Preporučila bi jednu divnu knjigu “Kako raditi metodično u institucionalnim okruženjima” holandskih autora Lies Gualtherie van Weezel & K.Waaldijk, koju je FICE Srbija prevela i izdala 2007.g. i koja je još uvek broj jedan u radu sa decom i mladima.

Uz knjigu svakako bi još preporučila i dokumentarac “Connecting the Dots” koji govori o temi mentalnog zdravlja mladih danas.

DAROVANO VRIJEME I PAŽNJA KAO INSPIRACIJA

PIŠE: Senita Slipac

Dok sam bila izbjeglica u Češkoj kao dijete kao izbjeglica u vrijeme rata u BiH. Nama je samo jedan dan u kampu rečeno da dolazi grupa djece, srednjoškolaca ili fakulteta iz Amerike i doći će s vama da razgovaraju, igraju i da vam podijele poklone. Meni je to bilo ono wow nekom iz Amerike sam ja bitna, neko iz Amerike zna za mene. Ja sam se osjećala odjednom toliko važna kao da sam najvažnija na ovom svijetu. Jer u to vrijeme u tom izbjegličkom kampu je sve bila sušta suprotnost gdje si nebitan, poprilično izgubljen nisi na svom, baš suprotnost. A sada neko je tebi dao na važnosti i došao iz te daleke Amerike samo radi tebe. I taj osjećaj da si ti nekome važan samo zato jer ti je poklonio vrijeme, taj poklon je bio skroz nebitan, to su bile donacije stvari, ali taj momenat gdje smo se mi igrali odbojke pričali s njima na engleskom, još u tom svemu oni su bili iz Bostona a ja sam tada bila opsjednuta sa New Kids On The Block iz Bostona i ja sam bila ono wow jel vi njih poznajete i onda je meni nakon mjesec dana došao paket iz Amerike, sve što možete pomisliti o New Kids On The Block. Od majica, satova, žvaka, olovaka, gumica i meni je to bilo...ja sam i dan danas u kontaktu s tim ljudima i meni je to bilo tako veliko, taj jedan obični čovjek nekad može da bude motivacija.

Otkrij svoje snage – igra Discover yourself

Na završnim stranicama ovog broja posvećenog Herojima pozivamo Vas da napravite herojsku potvrdu/certifikat za sebe, svoje kolege ili djecu/mlade s kojima radite. Aktivnost možete provesti individualno, u paru, grupi ... onako kako baš vama najbolje odgovara.

Discover yourself igra je koju je Kinderperspectief razvio u online i tiskanom izdanju. Online izdanje dostupno je na stanicu: www.discoveryourselfonline.com i to na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku.

Tiskano izdanje dio je Toolboxa koji će tijekom naredne 3 godine biti podijeljen svim ustanovama alternativne skrbi u BiH, Hrvatskoj i Srbiji.

O čemu se radi?

Iz liste od 44 kvalitete igrač izabire 4, 6 ili 8 kvaliteta koje se odnose na njega ili na osobu s kojom igra. Nakon ovog koraka razgovara se o izboru i po želji izrađuje potvrda/certifikat s imenom igrača i popisom kvaliteta. Discover Yourself je igra koja potiče na razmišljanje o našim snagama. Tijekom razgovora o odabranim kvalitetama možemo više naučiti o sebi, ali i drugima.

(Tekst i foto: Kinderperspectief)



I to je to u ovom broju!

Već smo (preko nekoliko puta i na preko nekoliko stranica) „napomenuli“ kako nam je važno čuti Vaše mišljenje, ideje, prijedloge...

Stoga ne odustajemo od dobrih navika ni na samom kraju ovog 1. broja i molimo Vas za povratnu informaciju.

Putem svog (ili nečijeg) pametnog telefona skenirajte kod koji će Vas odvesti do prostora gdje možete ostaviti svoj komentar na časopis.

Hvala Vam puno!



I čekajte još malo....

Okrenite još i ovu stranicu i onu zadnju... zadnju....s nama nikad zapravo nije kraj ;)



Šalji dalje....

Na adresu Vaše ustanove stigao je tek mali i ograničeni broj primjeraka ovog časopisa stoga ako ste pročitali sve što Vas je zanimalo, ostavite ovo tiskano izdanje na nekom vidljivom mjestu gdje će ga netko od Vaših kolega može pronaći i pročitati.

Sharing is caring... (o, kad bi barem znali kako se ovo lijepo kaže na nekom od naših jezika...ako Vi znate... pišite ;))

“

Moji heroji su ljudi oko mene, koji su me grlili toplinom, bodrili smiješkom, dali mi prijateljsku ruku podrške i dizali me gore kad sam padala, ljudi koji su bezrezervno vjerovali u mene i dali mi motiv da ustrajem u svom životnom putu koliko god teško bilo.

- Tena Matić

”

“

I to su neke stvari koje vas vežu za celi život. I jako je
lepo imati takvog nekog u životu.

- Čedo

”